

دشمن - آل - محمد توڙي روڪيندا رهن .
روڪجن واري حسين جي عزاداري نه آه
چڏ حسيني سو گوارن تي سیه پوشي جي ٿوڪ!
حاجيا! پوشاڪ ڪم جي پلا ڪاري نه آه
(موج)

جواز ماتم
بجواب
رساله ماتم

محمد هاشم عرف هيوة خان

قيمت ۷۵ پئسا

[دفعہ پهریون] [ڪاپيون ۱۰۰۰]

(سڀ حق ۽ واسطا قائم)

جواز مائتم بجواب رساله مائتم

نئين امن سوز تحريڪ جي شروعات

ٺيڙهيءَ جي دل هلائيندڙ حادثي جو اثر ۽ خوف
اڃان دلين تان لٽوئي نه آهي ته وري مولوي غلام
حيدر صاحب ملتاني همدرد پريس ۾ روڊ سکر مان
هڪڙو امن سوز ۽ خطرناڪ پنجاه سٺ صفح جو ڪتاب
ڇپائي ”مائتم“ نالو رکي تقسيم ڪري فضا کي زهريلو
ڪيو آهي. اهڙائي ڪتاب عوام جي دلين تي زهريلو
اثر پيدا ڪري فرقيدارانه ڪشيدي ۽ خون ريزيون
پيدا ڪرائيندا آهن. اختياريءَ وارن کي اپيل ٿي ڪجي
ته اهڙن ڪتابن کي ضبط ڪري لکندڙن کي سخت
تنبيه ڪئي وڃي ته چڱو، بيءَ حالت ۾ امن ۾ خلل
پوڻ جو انديشو آهي. افسوس محرم کي ويجهو ايندو
ٿئي وري رسالا ورهايا ويا آهن خدا ڪري ائين نه هجي

جو خفيه سازشون به اندران اندر ستيون ويون هجن - جلد
تي لکيو اٿس ” مذهب اسلام ۾ ماتم ڪرڻ ناجائز
۽ حرام آهي -“ اسانکي تعجب هن ڳالهه جو آهي ته
مولوي صاحب جو نالو غلام حيدر ۽ ڪتاب سچو
حيدر ڪرار حضرت علي عليه السلام جي فرزند ارجمند
سيد الشهداء حضرت امام حسين عليه السلام جي غم
۽ يادگار جي مخالفت ۾! واه مولوي غلام حيدر واه!

سوال

لکي ٿو ”قال الله تعالى في القرآن المجيد“ ولا تكونوا
من المشركين من الذين فرقوا دينهم و كانوا شيعا“
ترجمہ :- ۽ نه ٿيو توهان مشرڪن مان جن پنهنجي
دين ۾ تفرقه وڌو ۽ ٿي ويا شيعه -

جواب

قرآن جي آيت جي معنيٰ ۾ تحريف ڪري
مذهب شيعه اٺا عشريءَ تي حملو ڪري لکيو اٿس
ته جن پنهنجي دين ۾ تفرقو وڌو ۽ ٿي ويا شيعه -
آيت جي پڇاڙيءَ وارو لفظ شيعا آهي نه شيعه جن
مولوي صاحب چالاڪي ڪري معنيٰ ۾ شيعا جي بدران
شيعه لکيو آهي. شيعا صيغو جمع جو آهي جنهنجي معنيٰ
آهي فرقا يا ٿولا ۽ ”شيعه“ صيغو واحد آهي جنهنجي معنيٰ

آهي هڪڙو ٿولو. قرآن جي معنيٰ ۾ ايڏي خيانت ڪرڻ مسلمان جو ڪم نه آهي. غور ڪريو ته شيعه اثناعشري هڪڙو گروهه آهي ۽ انجي مقابلي ۾ ڪيئين فرقا موجود آهن. آيت به انهن ئي فرقن کي منع ٿي ڪري ته ٿولا ٿولا نه ٿيو. حديث نبوي آهي ”ستفترق امتي ثلاث وسبعين فرقتاً كل هم في النار الي واحدا“ يعني پينغمبر صلعم جن فرمايو منهنجي امت ۾ ٽيهتر فرقا ٿيندا جنهن مان سواءِ هڪ فرقو جي ٻيا سڀ دوزخي آهن. مؤلف جي عقائد جي ڪتابن موجب ڪم از ڪم سندن چار فرقا حق تي سمجهيا ويا آهن: (۱) حنفي (۲) مالڪي (۳) شافعي (۴) حنبلي.

هڏائي سگهندو مولوي صاحب ته جن چئن فرقن کي حق ٿي ٿو سمجهي تن مان حديث موجب ڪهڙي هڪڙي فرقي کي ناجي ٿو سمجهي ۽ ڪهڙن ٽن فرقن کي ناري؟

شيعه گروهه کي هن تمام خراب سمجهو آهي، پر قرآن شريف حضرت ابراهيم عليه السلام کي به شيعه ثابت ڪيو آهي. ”وإن من شيعته لابراهيم“ (پ ۲۲) ترجمون:- ابراهيم حضرت نوح جي شيعن مان هو. (ڏسو سنت جماعت جو تفسير حسيني صفحہ ۳۸۵)

ڪلام الاهيءَ جي ٻاره ۲۰ ۾ آهي. ” فوجد فيها
رجلين يقتتلان هذا من شيعة و هذا من عدوه فاستغاث
الذي من شيعة على الذي من عدوه فوكزه موسى فضملي عليه “
ترجمون :- حضرت موسي عليه السلام ٻن مردن کي
وڙهندو ڏٺو جن مان هڪ سندس شيعن مان هو ۽ ٻيو
عدو يعني دشمن. پوءِ دشمن جي مقابلي ۾ شيعه حضرت
موسي کان مدد گهري. حضرت موسي شيعه جي دشمن
کي مڪه هڻي جو انهيءَ وقت مري ويو.

انهن آيتن مان ثابت آهي ته حضرت نوح جي امت
به شيعه لقب سان سڏبي هئي، حضرت ابراهيم به حضرت
نوح جو شيعه هو ۽ حضرت موسي عليه السلام جي
امت به شيعه لقب سان سڏبي هئي، تڏهن حضرت موسي
عليه السلام شيعه جي مدد ڪئي. مولوي غلام حيدر
صاحب ”ماتم“ ڪتاب لکي حضرت نوح، حضرت ابراهيم
۽ حضرت موسي جي به توهين ڪئي آهي، جن جي
تعليم مطابق سندن خالص پوءِ لڳ پاڻ کي شيعه
سڏائندا هئا. جيڪو شيعن سان بغض رکڻ ڪري انبياء
تي ٺڪت چيني ڪرڻ کان ٿڌو مڙي سو شيعن کي
ڪيتري نفرت جي نگاه سان ڏسندو هوندو، تنهنجو
فيصلو انصاف پسند مسلمان پاڻ ڪن.

حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني عليه الرحمه غنيه
الطالبين جي صفح ۱۹۷ ۾ لکيو آهي ”انما قيل لها
الشيعة لا انها تشيعت عليا“ يعني انهن کي شيعه ان
کري چيو ويو جو انهن حضرت علي ابن ابي طالب
(عليه السلام) جي پيروي ڪئي. ”علي و شيعته هم الفائزون
يوم القيامة“ ڏسو سنت جماعت جو معتبر ڪتاب جامع
صغير علامه جلال الدين سيوطي (جلد ۶ صفح ۱۱۷
مطبوعه مصر) معنيٰ حضرت علي ۽ انجا شيعه ئي قيامت
جي ڏينهن فتح وارا ٿيندا.

”شيعته علي هم الفائزون“ (جامع صغير جلد ۲
صفح ۹۴)۔

ترجمون ۾: صرف علي ۽ جا شيعه ڪامياب ٿيندا.
”يا علي انت و شيعتك تردون علي الحوض رواه“
(جامع صغير جلد ۲ صفح ۲۰)

ترجمون ۾: يا علي تون ۽ تنهنجا شيعه حوض ڪوثر
تي سيراب ٿي پهچندا.

شاهه عبدالعزيز محدث دهلوي صاحب به تحفه اثنا
عشره جي صفح ۶ ۽ ۷ تي لکيو آهي ته مهاجر ۽
انصار به پاڻ کي مخلصين شيعه سڏائيندا هئا. انهن عبارت
مان صاف ظاهر آهي ته پيغمبر صلعم شيعه لقب جي

ڪافي کان زياده تعريف ڪئي آهي ۽ انجي برعڪس مولوي غلام حيدر ملتاني، شيعه مذهب تي سخت نڪته چيني ڪري مهاجر ۽ انصار جي به گلا ۽ توهين ڪئي آهي جي سڀني صحابي هوا ۽ شيعه سڏائيندا هئا. شيعن سان تعصب رکڻ ڪري مولوي غلام حيدر صاحب اصحاب رسول مهاجر ۽ انصار جي مذمت کان به نه ڊنو. سچ چيو اٿن ته تعصب اهڙو هلاڪ ڪندڙ مرض آهي جو ايمان کان به ڪڍيو ڇڏي.

حرف ۽ ڌوڪيبازي جهڙو سوال

لکيتو ”جيتوڻيڪ شيعه پاڻي مومن ۽ محبان اهلبيت سڏائين ٿا ليڪن سندن ٻارھون امام کين مومن نٿو سمجھي، ڇنانچہ شيعن جو ڪتاب صافي شرح اصول ڪافي ۾ آهي ته جيڪڏھن مخلصين شيعه ۳۱۳ جمع ٿين ته امام مهدي (عليه السلام) ظاهر ٿئي.“

جواب

تعصب جي مرض اعتراض ڪندڙ جو دماغ اهڙو ڪمزور ڪري ڇڏيو آهي جو سولي عبارت کي به اولي سمجھي عوام کي ڌوڪي ڏيڻ کان سواءِ رهي نٿو سگھي. حوالي ۾ پاڻ ئي لکيو اٿس ”مخلصين شيعه“

لفظ مخلصين ثابت ڪري ٿو ته مخلصين انهن کي چئبو جي دنيا جي فاني نعمتن جي حرص ۽ نفس اماره جي پيرويءَ کان پري هجن ۽ ديني احڪامن کي نفساني خواهشن تي ترجيح ڏئي ڪوبه اهڙو ڪم نه ڪن جو شرع محمدي جي خلاف هجي. مثلاً شراب نوشي، زناڪاري، اغلام بازي، رشوت خوري، ناچ، گانا، بي پردگي وغيره وغيره کي حرام سمجهي انهن جي کليءَ طرح مخالفت ڪن ۽ طاقتورن جي خوف ۽ سزا جي ذري برابر به پرواه نه ڪن. از آنسواءِ حق الله ۽ حق الناس، خمس، زڪوات وغيره جي ادا ڪرڻ ۾ پورا پورا عمل پيرا هجن. اهڙن اوصافن وارا ماڻهو اسلامي دنيا مان چونڊي ڪڍبا ته ۳۱۳ ته وڏو عدد آهي پر سٺ سوا سٺ به چونڊي نه سگهبا. ان هوندي به اسلامي دنيا جي مسلمانن مان نيڪ هجن خواه بد ته به چئبو سڀني کي مسلمان. هاڻي ڪتاب جو مصنف ٻڌائي ته پنهنجن سڀني هم عقيدہ کي سواءِ نيڪ ۽ بد جي امتياز جي جڏهن مسلمان ٿو تصور ڪري تڏهن شيعن سان اهو قانون لاڳو نه ڪري ڪيئن ٿو انهن تي نڪتہ چيني ڪري ته اهي مومن نه آهن. امام عليہ السلام نه غائب آهي. ڪيئن ٿو لکي ته ٻارھين امام جي نزديڪ شيعہ مومن نه آهن. اهو

سراسر امام عليہ السلام تي بهتان لڳايو ويو آهي .
 هي نڪتہ بہ قابل غور آهي تہ پيغمبر صلعم سان
 يهودين ، مشرڪن ، ۽ بت پرستن لڙائيون ڪيون .
 جهڙوڪ جنگ احد ، بدر ، حنين ، خندق ۽ خيبر ،
 جنہن کي ٿورا بهادر ميدان ۾ ثابت قدم رهي شهيد
 ٿيا ۽ گهڻا نبي ڪريم صلعم کي ڪفار جي گهيري ۾
 اڪيلو ڇڏي جان جي خوف کان فرار ٿي ويا تڏهن
 بہ فرار ٿيندڙن کي عتاب ۽ لعنت ڏنو لکندڙ نہ رڳو مسلمان
 پر وڏن القابن وارو ٿو سمجھي تڏهن شيعہ جي اڃان
 نہ جنگ مان فرار ٿيا آهن نڪي انهن تي ڪو آزمائش
 جو وقت ٿي آيو آهي نتئي نڪتہ چيني ڪري ڪيئن
 ٿو لکي تہ مومن نہ آهن ؟ جڏهن پيغمبر صلعم کي
 ڪفار جي گهيري ۾ اڪيلو ڇڏي وڃڻ وارن کي
 بہ مسلمان سمجھي رهيو آهي تڏهن کيس ڪهڙو حق
 آهي جو لکي ٿو تہ شيعہ مومن نہ آهن ؟

جن ۳۱۲ مخلصين شيعہ جو ذڪر آهي سي اهڙا
 هوندا جهڙا حضرت امام حسين عليہ السلام جا انصار هئا
 جن دين اسلام ۽ حق جي امام تان سر قربان ڪيو
 پر جان جي خوف کان ميدان ڇڏي هرگز نہ ڀڳا .
 هيءَ ڳالهہ بہ ڌيان طلب آهي تہ بريد جي فوج

هزارن جي تعداد ۾ هئي ۽ ڪربلا جي واقعي وقت لکين مسلمان اسلامي دنيا ۾ موجود هئا، ته به جن امام جي نصرت نه ڪئي تن کي مسلمان ۽ يزيد کي سندن مذهبي ڪتابن موجب خليفه المسلمين جي لقب سان تسليم ڪيو ويو آهي تڏهن شيعن کي مومن نه لکي انهنجي دل آزاري ڪرڻ کي امن سوز حرڪت نه سمجهجي ته ٻيو ڇا سمجهجي.

اسان اعتراض ڪندڙ کي چئائينج ٿا ڏيون ته پوري اسلامي دنيا مان پنهنجي مذهب جا مخلصين سني حضرات مٿي ڏيکاريل اوصافن وارا ۳۱۳ نه وڏو تعداد آهي فقط ٻه سئو ماڻهو ڪي ڏيکاري تنهنڪانهو ۽ نڪته چيني ڪري ته حق بجانب سمجهو وڃي. مذهبي پابندي ته وڏي ڳالهه آهي پر جن مذهبن کي نظر انداز ڪري صرف آزاديءَ خاطر ميدان ۾ قدم رکي قربانيون ڏنيون آهن سي به آڱرين تي ڳڻڻ جيترائي مس گولي سگهبا. روس جي لکن جسي تعداد واري رعيت مان فقط لينن نڪتو، ترڪستان جي رعيت مان هڪ غازي مصطفيٰ ڪمال نڪتو، چين جي رعيت مان هڪ ماو زئي تنگ نڪتو علي هاڻي قياس اسلامي پاڪ ڪتاب منادي ڪري رهيو آهي ”قليل من عبادي الشکور“ يعني الله جا شاڪر

ٻانها ٿورا آهن . ان هوندي به قليل تعداد تي نڪتہ چيني
 ڪرڻ حڪم الاهيءَ جي الحرافي ڪرڻي آهي .
 حضرت امام محمد مهدي عليه السلام لاءِ لکيڻو ته
 ”سندن امام“ جنهن مان ظاهر ٿئي ٿو ته حضرت امام
 محمد مهدي عليه السلام صرف شييعن جو امام آهي نه
 ڪتاب لکندڙ جي گروه جو . ٻڌائي سگهندو ته سندس
 ڪهڙو امام آهي جنهنجي معرفت حاصل ڪئي اٿس .
 چوڻ حدیث نبوي موجود آهي ”مات ولم يعرف امام
 زمانه فقد مات ميتت الجاهليه“ يعني جنهن وقت جي امام
 جي معرفت حاصل نه ڪئي تنهنجو موت جهالت تي
 آهي . پاڻ ئي قبول ڪري چڪو آهي ته امام محمد
 مهدي عليه السلام شييعن جو امام آهي تڏهن پنهنجو
 عقيدو به پڌرو ڪري ٻڌائي ته سندس ڪهڙو امام آهي
 جنهنجي معرفت حاصل ڪرڻ جو نتيجو هي نڪري
 جو موت جهالت تي نه ٿئي .

سچائي ڇهپ نهين سگھي بناوٽ ڪم اصولون س
 ڪم خوشبو آ نهين سگھي ڪاغذ ڪم پھولون س

سوال

لکيڻو ۽

نه رو او به هميت قوم اب رونے سے کیا حاصل
 اوسے روتي ہے جسکو تونے خود ہی مار ڈالا ہے

جواب

رسالي جو لکندڙ مٿين شعر ۾ روئڻ وارن تي الزام
ٿو مڙهي ته انهن معاذالله امام عليہ السلام کي شهيد
ڪيو آهي .

هاڻي توجھ سان پڙھو ته روئڻ وارن امام عليہ
السلام کي شهيد ڪيو آهي يا اعتراض ڪندڙ جي گروه
جي خليفہ يزد؟

افسوس يزد خليفۃ المسلمين سندن گروه جو ،
جنهن کي امام جو قاتل سمجھي پليد به پاڻ ٿو لکي ۽
عليہ ما عليہ جو سزاوار به پاڻ ٿي رسالہ ۾ لکي چڪو آهي .
تڏهن رڻ وارن تي قتل جو الزام ڪيئن ٿو لڳائي؟
سندن خليفۃ المسلمين يزد جو ڏوھ روئڻ وارن تي
مڙھڻ ايمان وارن جو ڪم چئبو يا ايمان فروشن جو؟
هاڻي سندن عالمن جا رايا ۽ فتوائون ٻڌو جن يزد
کي خليفۃ المسلمين لکي حضرت امام حسين عليہ السلام
کي معاذالله باغي ٺھرايو آهي .

اعتراض ڪندڙ جي معتبر مذهبي ڪتابن ”فيض
القدر شرح جامع صغيره ۽ منهج مڪيه ۾ ابن عربيءَ
جي فتويٰ موجود آهي . ”انه قال لم يقتل يزيد الحسين
الا بسيف جده اي لانه الخليفه والحسين باغ عليہ والبيعت

سبقت يزيد ” يعني يزيد امام حسين (عليه السلام)
 کي سندس ناني نبيء جي تلوار سان قتل ڪيو ڇو نه
 يزيد خليفه هو ۽ حسين (عليه السلام) (معاذ الله) باغي هن
 ڪري جو يزيد جي بيعت اهل حل و عقد جي طرف
 کان ٿي چڪي هئي ۽ انجي پي به انکي خليفه بنايو هو
 هاڻي اهل انصاف فيصلو ڪن ته يزيد جهڙي فاسق
 ۽ فاجر کي پيغمبر صلعم مسلمانن جو واجب اطاعت
 خليفو تصور ڪيو هوندو؟ جيڪي نبي ڪريم صلعم
 تي بهتان مڙهڻ کان نٿا ڊڄن سي عزادارن تي جيسين
 بهتان نه مڙهين تيسين صبر ڪيئن اچين!

حديث نبوي آهي ” الحسين مني وانا من الحسين“
 يعني پيغمبر صلعم فرمايو ” حسين مون مان آهي ۽
 آءٌ حسين مان آهيان “ امام حسين عليه السلام جو قتل
 انهيءَ حديث موجب بعينه پيغمبر صلعم جو قتل آهي.
 جنکي نبي آخر زمان صلعم جو لحاظ ۽ قدر نه آهي
 سي حضرت امام حسين عليه السلام تي بغاوت جي الزام
 رکڻ کان ڇو لرزندا!

ياد رهي ته سيد المرسلين صلعم، جن خلفاء عظام جي
 بيعت نه ڪندڙن کي سني عقيدي موجب واجب
 القتل ٺهرايو آهي سي منجانب الله خليفه آهن جنجي

مان نڪري ويندو آهي.

واقع ڪرما جي تعريف به ٿو ڪري ۽ واقع جي
بادگار کي بند ڪرائڻ لاءِ رسالو به پاڻ ئي لکيو اٿس
تنهن ۾ هيءُ اٽڪل رکي اٿس ته امام عليه السلام جي
تعريف ڪري عزاداري جي مخالفت ڪبي ته عزادار
کيس امام جو حبدار ڄاڻي سندس لکڻي کي سچو سمجهي
عزاداري ڇڏي ڏيندا. مولوي غلام حيدر ملتاني پنهنجي
جي جيد عالم امام غزالي صاحب جي فتويٰ تي عمل
پرا ٿي عزاداريءَ کي بند ڪرائڻ لاءِ ”رساله ماتم“
لکي عزادارن کي فرسب ڏئي رهيو آهي. سندس
مذهبي ڪتاب ضوابط محرقه علامه ابن حجر مڪيءَ
۾ امام غزالي صاحب جي فتويٰ ۽ انجو سبب موجود
آهي. اصل عبارت ”يحرم علي الواعظ مقتل الحسين فانه
يهج علي بغض الصحابه والطعن فيهم“ يعني واعظ ڪندڙ
ني حسين (عليه السلام) جي قتل جو ذڪر ڪرڻ حرام
آهي ڇو ته انهيءَ مان صحابه جي خلاف هيٺان پيدا
ٿئي ٿو ۽ انهن ڏي بغض وڌي ٿو.

قرآن شريف جي آيه مودت ۾ صرف پيغمبر صلعم جي
قريبن سان محبت رکڻ اجز رسالت ٺهرايو ويو آهي ۽
حضرت امام حسين عليه السلام پيغمبر صلعم جو پيارو

قريب آهي ان هوندي به اجر رسالت هي ادا ڪيو ويو آهي جو سندن شهادت جي ذڪر کي ئي حرام ٺهرايو ويو آهي محض ان سبب ڪري ته اصحابن ڏي بغض پيدا ٿو ٿئي. خبر نٿي پوي ته يزيد کي اصحابي سمجهي لکيو ويو آهي يا ٻيا به ڪي شامل سمجهيا اٿن.

ياد رهي ته امام ۽ خليفه ساڳئي عهدو جا به لقب آهن. خليفه معنيٰ پيغمبر صلعم کان بعد سندن جانشين ۽ اهو ساڳيو خليفه امت جو امام آهي. هاڻي مولوي غلام حيدر صاحب ٻڌائي ته سندن ڪتابن جڏهن يزيد کي خليفه المسلمين قبول ڪيو آهي تڏهن يزيد مولوي صاحب ۽ انجي ٿولي ٻا فرقو جو امام ٿيو يا نه؟ ۽ يزيد جي بيعت کان حضرت امام حسين عليه السلام انڪار ڪيو ته سندس فرقو جي عالمن معاذ الله فتوا ٿون صادر ڪري ڪين واجب القتل ٺهرايو تنهن مان روز روشن وانگر پتو ڏنو آهي ته يزيد جي خلافت جي دؤر ۾ مذهبي عقيدتي موجب مولوي غلام حيدر جو خليفو ۽ امام يزيد ٿيو. ان هوندي به يزيد کي پليد لکن اڪل ۽ قريب دهلي نه آهي ته ٻيو ڇا آهي؟ مولوي غلام حيدر صاحب کي چئلينج ٿو ڏجي ته سندس مذهبي ڪتابن مان ثابت ڪري ڏيکاري ته يزيد خليفو نه هو پر حضرت

امام حسين عليه السلام خليفه المسلمين ۽ امام هو، ته پوءِ
 قبول ڪرڻو پوندو ته هو يزید جي خلافت کي نٿو مڃي.
 جي ان سلسلہ کي يزید کان اڳتي ٿاڻبو ته جن
 اصولن تي خلافت جو بنياد رکيو ويو آهي تنجو مخالف
 ثابت ٿيندو ۽ پنهنجي مذهب کان خبر باد چوڻو پوندس.
 سندس مذهب جي مفتين ۽ مولوي صاحبن کي
 گهرجي ته مٿس فتويٰ جاري ڪن جو انهنجي خليفه
 المسلمين يزید تي لعنت لکي هنڪي پليد ڪوئي رهيو
 آهي. شيعه شهادت جو ذڪر ڪن ته انهن تي الزام لڳايا
 وڃن ته هو تبرًا ٿا ڪن ۽ مولوي غلام حيدر ڪليو
 ڪلايو سندن خليفه يزید تي تبرًا ڪري رهيو آهي ته
 خاموش آهن تنهن مان به پڌرو آهي ته عزاداريءَ جي
 مخالفت سا دل ڪولي ڪري پوءِ خلافت جي مقرر
 ڪيل اصولن جو انڪار ڪري يا يزید جي خلافت
 جا انهن اصولن موجب مڃي وٺي آهي تنهن تي تبرًا
 ڪري ته به هنڪي معاف آهي. حضرت امام حسين
 عليه السلام جي يادگار سان دشمني ان کان وڌيڪَ بهي
 ڪهڙي ٿيندي.

سوال

لکيڻو ”شيعان حسين، اسوه حسين رض کي ڇڏي
يزيد عليه ما عليه جي سنت تي عمل پيرا ٿي رهيا آهن
چنانچہ هر سال عشره محرم ۾ اهي حرڪات ۽ خرافات
مظلوم ڪربلا جي باد ۾ ڪري گذرندا آهن جن کان
نه صرف اسلام ۽ اهلبيت عظام جي تحقير ۽ تڏليل
ٿئي ٿي بلڪ خود حضرت امام جي روح پر فتوح کي
يقيناً تڪليف ٿيندي هوندي.“

جواب

ملتان مولوي صاحب جي دماغ جا اسڪرو اهڙا
ڍرا ٿي ويل ٿا ڏسجن جو پنهنجي قلم سان عزادارن
کي ”شيعان حسين“ به ٿو لکي ۽ انهن تي امام عليه
السلام جي قتل جي تهمت به ٿو مڙهي! سندس ڪهڙي
گالھ کي سچو سمجهجي ۽ ڪهڙيءَ کي ڪوڙو؟

قرآن مان يادگار جو ثبوت

ڪلام الاهيءَ جو حڪم آهي ”وذكر فان الذڪريٰ
تنفع المؤمنين“ يعني ياد دهاني ڪرائيندا رهو ڇو ته
ياد دهاني ڪرائڻ ايمان وارن جي فائدو جو سبب آهي.
هاڻي تلاش ڪرڻ گهرجي ته اهي ڪهڙيون گالهيون
آهن جن جي ياد نازي ڪرائڻ خالق کي منظور آهي؟

قرآن ۾ نماز، روزہ، حج وغيرہ جو اجمالي ذکر موجود آهي يعني نماز پڙهو، روزو رکو، حج جو قصد ڪريو ليڪن تفصيل بيان ڪيل نه آهي ته ڪيئن نماز پڙهو ڪهڙيءَ طرح روزو رکو ۽ ڪهڙيءَ ريت حج ڪريو. جي تفصيل موجود هجي ها ته نبيءَ کي مقرر ڪرڻ جو ضرور ئي محسوس نه ٿئي ها، هرڪو قرآن پڙهي مطلب حاصل ڪري سگهي ها ۽ چوي ها ته قرآن ڪافي آهي. نبيءَ جي ضرورت نه آهي. مالڪ حقيقي، امت کي نبيءَ جو مطيع بنائڻ لاءِ صرف اجمالي ذکر قرآن ۾ ڪري تفصيل جو فريضو نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم تي رکيو هن لاءِ ته ماڻهو نبي ڪريم کان بي نياز نه ٿين. المختصر مالڪ حقيقي قرآن ۾ هر هر قدم تي اسانکي رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جو محتاج بنايو آهي. يعني اجمالي منزل قرآن ۾ آهي ۽ تفصيل پيغمبر صلي الله عليه وسلم جي عمل ۾. ساڳيءَ طرح ”ذڪر“ يعني ياد ڏيارڻ مجمل آهي ۽ جيڪو عمل پيغمبر صلي الله عليه وسلم ڪري ڏيکاريو ۽ ياد دهاني ڪرائي تنهنجي يادگار قائم ڪرڻ سان خدا تعاليٰ جي ياد به تازي ٿئي ٿي ۽ يادگار قائم ڪندڙن کي به فائدو ۽ ثواب حاصل ٿئي ٿو، تڏهن رب ڪريم قرآن جي هن آيت ۾ فرمايو ته ياد دهاني ايمان وارن جي فائدو جو سبب آهي.

الله تعاليٰ عزوجل قرآن ۾ حضرت ابراهيم ۽ اسماعيل
عليهم السلام جو ذڪر نازل ڪيو ۽ پيغمبر صلعم امت
کي ان ذڪر جي ياد دهائي ڪرائي ۽ مناسڪ حج
جو تفصيل ٻڌائي پاڻ سڳورن به ان جي ادائگي ڪئي
۽ امت کان به ادائگي ڪرائي جا اڄ تائين ٿيندي اچي.
جيئن جناب هاجره رضه پنهنجي فرزند جي پياس پهچائڻ
لاءِ پاڻيءَ جي تلاش ۾ صفا ۽ مروه پهريئن تي ڊوڙي
وڃي چڙهي هئي تيئن حاجياڻيون ۽ حاجي سڳورا ڊوڙي
جناب هاجره جو نقل ٿا اتارين ۽ ننڍي، وڃين ۽ وڏي شيطان کي
جيئن حضرت اسماعيل ڪنگريون هڻي پهچائي ڪڍيو هو تنهن
انهن ٽنهن جاين تي نبي زاده جو نقل اتاري ڪنگريون
ٿا هڻن ۽ حضرت اسماعيل جي دنبي جو نقل اتاري
حلال جانورن جون قربانيون ٿا ڪن تيئن مجلسن ۾
سيد الشهداء عليه السلام جو ذڪر پياد دهائي ۽ لاءِ
دهرابو ٿو وڃي ۽ جيئن حاجياڻيون ۽ حاجي مظاهرا
ڪري حضرت اسماعيل ۽ حضرت ابراهيم عليهم السلام
جي يادگار جو منظر پيش ٿا ڪن تيئن ڪربلا جي
يادگار کي زنده رکڻ لاءِ دلدار، جهولو مشڪ ۽
تابوت جا مظاهرا جلوسن ۾ ڪري شهادت جا مناظر
ٿا پيش ڪن ۽ مقصد پنهين جو ساڳيو آهي - هاڻي

ٻڌايو ته مولوي غلام حيدر جو ڪهڙو نقصان ٿو ٿئي
 جو امت محمديءَ جي دعويٰ ڪندي حضرت اسماعيل
 جي يادگار ۽ مظاهرن تي ڪجهه به نٿو ڪجي ۽ دلبنده
 رسول حضرت امام حسين عليه السلام جي غم جي مجلسن
 ۽ مظاهرن تي امن سوز ۽ دل آزار حملا ڪري پڙهند
 جي سنت جو احياءَ ٿو ڪري؟ ايترو به نٿو خيال ڪري
 ته حضرت اسماعيل جي ذبح کي قدرت ذبح عظيم جو
 لقب ڏئي فرمايو ”و فديناه بذب عظيم“ يعني حضرت
 اسماعيل جي ذبح کي وڏي ذبح سان تبديل ڪيو ويو.
 وڏو ذبح دنيا نه آهي پر ڪربلا جون قربانيون آهن
 جن ۾ نبي زادا ۽ امام زادا بيگناه شهيد ٿي ويا.
 مولوي غلام حيدر صاحب جو اخلاقي فرض هو
 ته پهرين حاجين کي هدايت ڪري ها ته حج جي مظاهرن
 مان حضرت ابراهيم ۽ اسماعيل عليهم السلام جي روحن
 کي اذيت ٿيندي. هوندي نهن ڪري اهي مظاهرا بند
 ڪيا وڃن، نهن کان پوءِ عزادارن کي سمجهائي ڏئي ها
 ته به ڪٿي سمجهجي ها ته هن ٻئي اکيون برابر ڪيون.
 بڪ طرفي فيصلي تي ائين ئي سمجهڻو پوي ٿو ته هن
 رساله مائتم ۾ عزاداريءَ تي نقطه چيني ڪري پڙيد ۽
 ٻين امام جي قاتلن جي روحن کي خوش ڪيو آهي.

سوال

لکيو ”ماتم ۽ نوحہ ڪرڻ دهل ۽ نقارا وڄائڻ
مرثيه خواني ڪرڻ يزدي سنت آهي.“

جواب

عزادار ماتم ۽ نوحہ احڪام الاهي ۽ احاديث نبوي
جي روشنيءَ ۾ ڪندا اچن ٿا جنهن جو ثبوت مٿي اچي
چڪو آهي. ان هوندي به جي مولوي غلام حيدر ان
کي يزدي سنت ٿو سمجهي ته مٿس واجب آهي ته
پنهن جي خليفه يزيد جي سنت جو اتباع ڪري خود
به ماتم ڪري ۽ پنهنجي فرقي کي به ماتم ۽ نوحہ
ڪرڻ جو ترغيب ڏئي ڇو ته سندس مذهب جو عالم
۽ مفتي ابن عربي يزيد جي اتباع کان انڪار ڪرڻ وارن
کي واجب القتل ۽ باغي ٺهرائي چڪو آهي. متابعت يا
تابعداري پنهنجن خليفن جي پاڻ ڪانه ڪن ۽ تهمت
مڙهين شيعن تي ته هو سندن خلفاء ڪرام کي ڪونه
ميچين! اسان سندس جيد عالم حافظ قرآن محمد عمر
صاحب قادري الوارثي ايڊيٽر ماعوار رسالو ”مني“
ساڪن لکڻو جنهن جي ذات گرامي تعارف جي محتاج نه
آهي تنهن پنهنجي ماعوار رسالي محرم نمبر ۾ ”آل
رسول جي قرباني ۽ يادگار جو مقصد“ شايع ڪيو آهي

جنهن ۾ لکيو اٿس ته واقع ڪربلا جي ياد منائڻ صرف شيعه حضرات لاءِ مخصوص نه آهي پر اهل سنت به ان فرض ۾ برابر جا شريڪ آهن انجو اختصار پيش ڪجي ٿو غور سان پڙهو.

لکيو ”ان باري ۾ قرآن شريف ۾ ارشاد ٿيل آهي ”وذكرهم بايام الله“ يعني اي نبي اوهين پنهنجيءَ امت کي الله جا ڏينهن ياد ڏياريو. تفسيرن ۾ آهي ته خاص ڏينهن کان مراد اهي ڏينهن آهن جن ۾ انبياءِ ڪرام ۽ اڪابران اسلام پنهنجن جون قربانيون پيش ڪيون ۽ صبر ۽ شڪر جا نمونا پنهنجن پيروي ڪندڙن لاءِ ڇڏيا آهن ۽ انهن تذڪرن مان جيڪو نفعو حاصل ٿئي ٿو تنهن کي به بيان فرمايو آهي ”لقد كان في قصصهم عبره“ اوليٰ الباب ”يعني انهن قصن ۾ سمجهه وارن لاءِ عبرت آهي. اهڙا واقعا ۽ حادثا جي عقلمندن لاءِ عبرت جهڙا هجن تن جو ذڪر ڪرڻ اسلام سنت الاهي قرار ڏنو آهي جيئن عيدالضحىٰ جو مقصد ۽ قربانيءَ جا ڏينهن ان لاءِ مقرر ڪيا آهن ته حضرت ابراهيم ۽ اسماعيل ذبيح الله جي قربانيءَ جي ياد هميشه تازي ۽ قوم لاءِ شعل راه بنجي رهي. علي الخصوص اها قرباني جا سيدنا امام حسين عليه السلام ۽ سندن پاڪ آل ڪربلا ۾ خدا

تعالیٰ جي صحبت ۽ قوم جي هدايت لاءِ ڪئي اها سڀني
 پيغمبرن جي آل ۽ اولاد جي قربانين تي شرف رکيتي.
 اکين جا ڳوڙها جي ۶۱ هجريءَ کان وٺي هن وقت
 تائين ڳاڙيا ويا آهن ۽ سڀني آهون ۽ دانهون هڪ جاءِ
 تي گڏ ڪري سگهجن جي انهيءَ وڏي حادثي جي ياد
 ۾ لکين انسانن جي اذدر مان نڪتيون آهن ته عجب
 نه آهي ته نئون خوني سمنڊ جاري ٿي وڃي. هي اهو
 غم آهي جو جيستائين دنيا ۾ هڪ به درد پري دل
 رکندڙ انسان جنهن کي صحيح معنيٰ ۾ انساني دل چڻجي
 موجود هوندو اوسيتائين ان غم جو سلسلو جاري رهندو
 ايندو. ليڪن اڄ به اهڙا پٿر کان زياده سخت دل رکڻ
 وارا انسان نما بت موجود آهن جن جون پٿريليون اکيون
 انهيءَ جانڪاه حادثي کان نه پر نرم ٿين ٿيون ٺڪي انهن
 جي خاموش چپن تي دنيا جي هن سڀ کان وڏي حادثي
 جو ذڪر ٿي اچي ٿو جيئن اخبار النجم جا مولوي
 عبدالشڪور ڪاڪورويءَ جي سرپرستيءَ هيٺ ڪرندي
 هئي تنهن جي ۱۹۲۴ واري پرچي ۾ لکيو ويو هو ته
 روئي اهو جو سرڻ کان پوءِ جهنم ۾ وڃڻ وارو هجي.
 معاذ الله. حالانڪ هيءُ اها دردناڪ شهادت آهي جنهن
 جي خبر حضرت جبرئيل عليه السلام کان ٻڌي خود سيد

عالم صلعم جن به گريه ڪيو آهي. مگر آ، ا ظالم پنهنجي
گندي بارت ۾ خداوند قدوس جي سڀڪان وڏي محبوب
جي ذات گراميءَ کي به ڇا مان ڇا چئي ڇڏيو ۽ هڪ
ديوبنديءَ فناويءَ رشيديه ۾ فتويٰ ڏئي ڇڏي ته عشره
محرم ۾ شهادت جو ذڪر ڪرڻ رافضين مان مشابيهت
ٿو رکي انڪري منع آهي.

حد ٿي وئي جو ڪتاب ”سر الشهادتين“ جو مولانا
شاه عبدالعزیز محدث دهلوي عليه الرحمه جو تصنيف ڪيل
آهي تنهن لاءِ به لکي ڇڏيو ته انجو پڙهڻ به ناجائز آهي
حالانڪ هن شهادت جو اهو ذڪر آهي جنهن کي
حضرت جبرئيل اچي سرور عالم کي ٻڌايو، پاڻيءَ جي
فرشتي اچي بيان ڪيو ۽ پيغمبر صلعم کي خدا وٽان پهتل
خبر اچي ٻڌائي ۽ رسول ڪريم صلعم اصحاب ڪرام ۽
ازواج مطهرات کي ٻڌائي، جن ٻين کي ٻڌائي انهيءَ حد
تائين جو معتبر ڪتابن جي ذريعي اسانجي ڪمن تائين
پهني. ائون چوان ٿو ته ڇا هي واقعو نه آهي ته ام الفضل
ڌيءَ حارث جي فرمائي ٿي ته حضور صلعم جن فرمايو
ته مون وٽ جبرئيل آيو ۽ خبر ڏنائين ته عنقريب منهن
جي است ان شهزادي کي شهيد ڪندي ۽ ان سر زمين
جي ڪاڙهي مٽي به آئي ڏني. (ڏسو ابو دائود).

اها. حقيقت ثابت ڪري ٿي ته واقع شهادت جو
بادگار خود جبرئيل قائم ڪيو. حقيقت هيءَ آهي ته
اهو بيزيدي فرقو مسلم نما صورت ۽ انسان نما اصنام جي
شڪل ۾ اڄ به موجود آهي.

مسلمانن کي آل رسول ۽ شهداء ڪربلا جي قربانين
جي ياد هميشه قائم ۽ زنده رکڻ گهرجي ۽ اسلام
جنهن مهتم بالشان طريقي سان اڪايرن جي بادگار ۽
ذڪر ۽ افڪار کي باعث عبرت قرار ڏنو آهي تنهن
تي برابر عمل ڪرڻ گهرجي ۽ ڪنهن به مولوي يا
مفنيءَ جي منع ڪرڻ تي نه لڳجي ڇو ته اهي انڌا آهن
۽ انڌا ٻين کي ڪهڙي راه ڏيکاري سگهندا.

من كان في هاذه اعمى فهو في الاخرت اعمى و ضل
سبلا و صلى الله علي خير خلقه سيدنا محمد و آله اجمعين
(مولوي محمد عمر صاحب جي عبارت ختم ٿي)

ارباب انصاف ٻئي عبارتون پڙهي فيصلو ڪن ته
پنهن هم مذعب مولوي صاحب مان ڪنهنڪي حق تي
سمجهجي ۽ ڪنهنڪي ناحق تي؟

غلام بن قسمن جا ٽيندا آهن هڪڙا وفادار ٻيا
ٻي وفا وفادار آقا جي اولاد جا خير خواه ۽ ٻي وفا
دشمن ۽ نه حرام ٿيندا آهن. نه اهڙي شيءِ آهي جو

جيسين طعام ۾ نه وجهيو تيسين ٽڪو ۽ بدمزه ٿيندو.
حضرت علي عليه السلام جا ۽ نمڪ جا عدد هڪ
جيترا آهن.

ترڪيب

عددي: ن م ڪ = نمڪ ع ل ي = علي
۱۱۰ = ۱۰ ۳۰ ۷۰ ۱۱۰ = ۲۰ ۴۰ ۵۰

هر علمي محفل خواه وعظ ۾ جيسين حضرت علي
عليه السلام جو ذڪر خير پئي ذڪر سان ڪڏ نه ڪبو
نيسين ٽڪو محسوس ٿيندو ڇو ته حضرت علي عليه السلام
علم نبويءَ جي شهر جو دروازو ۽ باب الفتح آهي. اهو
ئي سبب آهي جو گذريل جنگ ۾ به علي علي جو نعره
هر جاءِ تي بلند هو، فتح کان بعد وري اهو ڪن
اوها ڪهاڙي.

سوال

لکيتو ”دهل نغارا ۽ شرنايون شاديءَ ۾ وڃرايا

ويندا آهن.

جواب

ٻڌائي سگهندو مولوي صاحب ته دهل ۽ شرنايون
رڳو عزاداريءَ ۾ ناجائز آهن يا شادين ۾ به؟ ڪڏهن
ڪنهن شاديءَ واري کي دهلن وڃائڻ کان منع
ڪري ڪجهه لکيو ويو آهي؟ يا صرف عزاداري اکين

۾ ڪڪرو آهي؟ هنجي جيڪا به جڳهه آهي سا صرف
 عزاداريءَ کي بند ڪرائڻ جي، جاسندس طاقت کان ٻاهر آهي.
 آءٌ چشمر ديد حقيقت پيش ٿو ڪريان جنهن مان
 ثابت ٿيندو ته خلافت تحريڪ وقت خلافتي مولون هي
 موجود ڪي؟ ۾ خلافتي مسلمان دهلن تي مٿو ۽ ڇاتي
 پٽيندا ترڪيءَ جي خلافت لاءِ نوح پڙهندا هومستيد هال
 ۾ هندو مسلم جي گڏيل سنگ ۾ داخل ٿيا ته ڪنهن
 هڪ مولوي صاحب به منع نه ڪئي ته دهل وڃائڻ ۽
 پٺڻ ناجائز آهي. ثابت ٿي ته اعتراض ٿا ڪيا وڃن پر
 ولايتي ڪپڙي کي پڻ ڪاٺين تي چڻن هندو ڪاٺي
 ٺاهي ميت ڪندا آهن تنهن رڪي ڪانگريسي هندو رام
 رام سنگ ۽ ڪندا ڪلهيا ڏيندا هليا ۽ ڊگهين ڌارمين
 وارا خلافتي مواري به ڪاٺيءَ کي ڪلهيا ڏيندا ڪلم
 پڙهندا هليا ۽ سڀني هندو ۽ مسلمانن گڏجي هومستيد
 هال ۾ ڪاٺيءَ کي ولايتي ڪپڙي سميت باه ڏئي ساڙيو
 نه ڪنهن هڪ مولويءَ به اعتراض نه ورتو. ياد رهي ته
 انهي هندو مسلم جي گڏيل اجتماع ۾ هندو عورتن سان
 گڏ مسلمان عورتن به ڪي برقع سان ۽ ڪي منهن
 اگهاڙيون شرڪه هڻيون ته حاغير خلافتي مولوين مان
 ڪنهن به اعتراض نه ڪيو ته عورتن جي گڏ ٿيڻ

ڪري گهڻا ماڻهو ڪٺا ٿيا آهن پاڻ ترغيب ڏيڻ لڳا ته خلافت جي حمايت ۾ آيون آهين پر جي عزاداريءَ جي مجلسن ۽ جلوسن ۾ عورتن کي ڏسڻ ٿا نه اعتراض ٿا ڪن ته عورتن کي ڏسڻ لاءِ مجمع گڏ ٿئي ٿو، حقن غلام حيدر ملتانيءَ اعتراض ڪيو آهي.

خلافتي اجتماع ۾ عورتن جي اچڻ کي عقيدہ سان تشبيهہ ڏيڻ ۽ مجلسن ۽ ماتمي جلوسن ۾ عورتون اچڻ ته عقيدتي جي ڳالهه کي بدلايو نقطہ چينون ڪن اگرچہ سمجهڻ ٿا ته حضرت امام حسن عليه السلام جي نالي تان جن مرد نثار آهن تن عورتون هنڪري جو ڪربلا جون قربانيون عالم انسانيت ۾ مرغوب خاطر نجي چڪيون آهن.

تعجب هن ڳالهه تي ٿو لڳي ته ڪامن، جم خانن ۽ مشاعرن ۾ نوجوان چوڪريون ۽ عورتون جمالو ۽ ٻيا عشقيه ترانا مردن جي روبرو ڳائڻ ۽ ناچ ڪن ته شرعي فتويٰ جاري ڪرڻ لاءِ موافقن جي زبان تي خاموشيءَ جي مهر لڳل آهي پر عشره محرم کي ويجهو ايندو ڏٺائون ته خود ساختہ فتوائون ۽ نقطہ چينون شروع ٿي ويون.

سرڪار دو عالم جي نوراني جسم جو، وار مبارڪ

به هڪ جز آهي ته انجي گم ٿيڻ تي اسلامي دنيا ۾
هلچل مچي وئي هت تارڙون ٿي ويون ۽ ڪارن جهنڊن سان
جلوس ڪڍي عقيدت جو اظهار ڪيو ويو. ساڳي طرح
حضرت امام حسين عليه السلام به سرڪار رسالت جو جز
آهي جنهنجي شهادت عظميٰ تي جي اهڙا مظاهرا ٿا
ڪجن ته اعتراض شروع ٿيو وڃن تنهن مان به محبت يا
عداوت جو ثبوت مليٿو. وار مبارڪ جو جلوس حيدرآباد
۾ ۳ جنوري ۱۹۶۴ع جو واقع آهي.

علي هاذالقياس استنبول کان هڪڙو سائي رنگ
جو جهنڊو آيو ته وڏي احترام سان جلوس ڪڍي سڄي
شهر ۾ ڦيرايو ويو ته مولوي صاحبن جي نزديڪ جائز
هو فقط فرزند رسول سيدالشهدا حضرت امام حسين
عليه السلام جي يادگار ۾ ذوالجناح، جهولو، تعزير ۽
علم ڪڍي جاوسن ۾ هلڻ ناجائز، انمان پترو آهي ته
اهي مظاهرا بيزيد ۽ انجي قوم جا ظلم ۽ ٻڇڙايون ظاهر
ٿا ڪن ۽ بيزيد جا پوءِ لڳ برداشت ڪري نٿا سگهن
تڏهن ٿا منگهڙت فتوائون ڏئي عزاداريءَ کي بند ڪرائن
جون ڪوششون ڪن.

نور - خدا ۽ ڪفر کي حرڪت به ڏهنه زن
پهو ڪون ۽ نه چراغ بجهايا ۽ نه جائيجا

هڪ حسين نيسٽ نا ڳرڊد شهيد
ورنہ بيسار الد در دنيا بريد

پٽائي صاحب عليہ الرحمير جو فرمان آهي:-
”ملو ٻانڀڻ ڇهڙو ٿيئي اوچي ذات،
هڏو ڏيئي وات ڏئي ۽ ڌڪاري ڇڏيا“

سوال

لکيڻو ”شيعه مذهب نا قيام قيامت ماتم ۽ عزاداري
ڪندي هليو ويندو ليڪن قتل حسين رضه جو داغ
سندن پيشانين تان هرگز نه ويندو ڇو ته انهن بدنصيبين
کي حضرت سيده زينب رضي الله عنها جي بد دعا آهي
جو جڏهن اهلبيت جو قافلہ ڪوفي ۾ اچي پهتو ته
شهر جي جائن جي چٽين تي چڙهي شيعه عورتون وا
حسيناه واويلا چڙهي رهيون هيون ته بي بي صاحبہ انهن
جي مڪاري ۽ حيلہ بازيءَ کي ملاحظہ ڪري ارشاد
فرمايو ”خدا توهانکي برباد ڪري توهان ئي ته اسانکي
قتل ڪيو ۽ ڪرايو ۽ ڌوڪو ڏئي سڏايو سچ آهي
ته اوهان گهڻو گريه ڪريو ۽ ٿورو ڪلو ڇو ته توهان
هميشه جي باهه کي خريد ڪيو آهي“

جواب

جڏهن سمجھي ٿو ته شيعه مذهب تاقيام قيامت ماتم ڪندو ايندو
تڏهن قيامت کان اڳ عزاداري بند ڪرائڻ جي ڪوشش
ڪري رسالو لکي امن سوز حرڪتون ڪرڻ ڊانائي يا ناداني؟
عزادار جائز ڪن يا ناجائز جزا ۽ سزا جو اختيار مالڪ
حقيقيءَ کي آهي، کيس ڪن پر ڪيئن ڇو پيا آهن جو
فرقيدارانه چڪتاڻ پيدا ڪرائيندو وٽي؟

قلم ۽ زبان سان شيعن تي قتل جو بهتان مڙهڻ زبالي
جمع خرچ آهي، ثابت ڪرڻ ناشدني!

اسلامي ڪتابن شهداءِ ڪربلا جي قتل جو ڏوهه
جن تي مڙهيو آهي سي مولوي غلام حيدر صاحب جا
پيشوا ۽ رهبر ٿا ثابت ٿين ۽ انهن جي معرفت حاصل
نه ڪرڻ جي سزا به پاڻ ئي فتوائن رستي صادر ڪئي
اٿن ته جن انهن کي اسلامي رهبر قبول نه ڪيو تن جو
موت اسلام تي نه پر جهالت تي ٿئي ٿو.

(۱) قاتل نه يزدت ئي آهي جنهن کي پاڻ به امام جو قاتل
سمجھي پليد لکي لعنت ڪري چڪو آهي. ٻڌائي سگهندو
ته يزدت کي ڪهڙي فرقي خليفه المسلمين جي عهدہ جو
حقدار ٺهرايو آهي؟ جن هن کي خليفه المسلمين ٺهرايو
هوندو آهي ئي شهداءِ ڪربلا جا قاتل شمار ٿيندا نه شيعه

جيئن مولوي غلام حيدر صاحب پنهنجن رهبرن جو
 ڏوھ انهن تان لاهي شيعه مذهب تي مڙهيو آهي.
 (۲) يزید جو خط بيعت طلبيءَ لاءِ جڏهن مدينه
 جي گورنر وليد وٽ پهتو ته مروان وليد کي چيو ته امام
 حسين (عليه السلام) بيعت کان انڪار ڪيو آهي انڪري
 يزيد جي حڪم جي تعميل ڪري امام جو سر يڙه
 ڏي موڪلي ڏي. ٻڌائي سگهندو مولوي غلام حيدر
 ته اهو مروان اوهانجي گروهه جو تسليم ڪيل خليفه المسلمين
 آهي يا شيعه مذهب جو؟

(۳) مروان جو پٽ خليفه عبدالملڪ جنهن امام جي
 مقبرن جا نشان گم ڪرائڻ لاءِ درياءُ فرات جو بند ڀڄي
 مقبرن کي پاڻيءَ جي ذريعي غائب ٿي ڪرايو، سو مولوي
 غلام حيدر ملتانيءَ جي فرقو جو مڃيل خليفه المسلمين
 آهي يا شيعه مذهب جو؟

(۴) خليفه مروان جو پٽ حشام جنهن امام علي
 ابن الحسين عليه السلام کي اڏيئون ڏنيون سو مولوي
 غلام حيدر جي فرقي جو قبول ڪيل خليفه المسلمين
 آهي يا شيعه مذهب جو؟

(۵) خليفه مروان جو پٽ وليد جنهن ڪعبه الله
 شريف جي ڇت تي شراب پي قرآن شريف کي تير هڻي

ڪلام الاهيءَ جي ۽ بيت الله شريف جي بي ادبي ڪئي
سو مولوي غلام حيدر جي فرقي جو قبول ڪيل
خليفه المسلمين آهي يا شيعه مذهب جو؟

(۶) حضرت علي عليه السلام جي فرزندن امامن
سڳورن کي جن زهر ڏياري شهيد ڪرايو سي مولوي
ملتانئيءَ جي مذهبي عالمن جا قبول ڪيل خلفاء آهن
يا شيعه مذهب جا؟

مٿين حوالن مان صاف ظاهر آهي ته خاندان رسالت
جي امامن جا قاتل مٿي ڏيکاريل مولوي غلام حيدر
جا پيشوا ۽ رهبر آهن ۽ حديث نبويءَ موجب انهن قاتلن
جي معرفت جيسين مولوي غلام حيدر ۽ انجا هر عقيده
نه رکن تيسين موت ئي جهالت تي ٿئي، جن مان سندن
رهبر وليد قرآن شريف تي نير وسايا ۽ ڪعبه الله شريف
جي ڇت تي ويهي شراب پيتو تن کي رڳو مسلمان نه
پر مسلمانن جا خليفه ۽ رهبر پاڻ قبول ڪن ۽ انهن جو
ڏوهه غلام حيدر صاحب مڙهي شيعه مذهب تي سا سراسر
چالاڪي ۽ پس پرده ڪربلا جي يادگار کي ختم ڪرائڻ
جي حرفت بازي آهي يا هن کي سيد الشهدا عليه السلام
جي محبت آهي؟

ديده و دانسته دشمن اور چيز

دوست جي پرده ۾ دشمن اور چيز

هتي ثابت ڪري ٿو ڏيکارجي ته جناب سيده زينب
سلام الله عليها، جن تماشين عورتن کي بد دعا ڪئي سي
بزيد جي لشڪر جون زالون هيون جي سادات جي قيد
ٿيل قافلي جو تماشو ڏسڻ لاءِ ڪوفه جي بازار جي
چتمن تي اچي ويٺيون هيون.

ثبوت پيش ڪرڻ کان اڳ پهرين قانون فطرت تي
غور ڪبو ته مولوي غلام حيدر جي حرقت جو ڀول
پڌرو ٿي پوندو.

الف:- ڪهڙو به ٿوري عقل وارو چوند هجي ته به
جي هنکي ڪنهن ماڻهوءَ ۾ يقين هجي ته هو سندس
خواه سندس اولاد جو خيرخواه آهي ته اهڙي خيرخواه
کي بد دعا ڪندو؟ عقل سليم جواب ڏيندو ته هرگز نه.
ب:- ڪو مرشد پنهنجي مرشد خواه سندس اولاد
جو معتقد ۽ خيرخواه هجي ته اهڙي خيرخواه کي مرشد
با سندس اولاد بد دعا ڪندو؟

عقل هي جواب ڏيندو ته ڪڏهن به بد دعا نه ڪندو.
ث:- هاڻي فيصلو ڏيو ته خلق عظيم جي صاحب
سيد المرسلين صلعم جي نواسي جناب سيده زينب سلام
الله عليها جو اخلاق کين اجازت ڏيندو ته پنهنجي
پياري ڀاءُ حضرت امام حسين عليه السلام ۽ انجي اولاد

تي خالص عقيدتي سان جن عورتن رنو هوندو تن کي
بد دعا ڪري؟ نه هرگز نه.

مولوي غلام حيدر بغض ۽ ڪيني وڃان، سخت
الزام جناب سيده زينب سلام الله عليها جي اخلاق تي
مڙهيو آهي جنهن ڏوه جي جوابداريءَ کان نجات ملڻ
محال ۽ دشوار آهي.

(هاڻي روڻن وارن عورتن کي بد دعا ڪرڻ جو ثبوت پڙهو)
مقتل جي ڪتابن مان پڌرو آهي ته ڪربلا ۾ يزيد جي
فوج ٻاويهن هزار هئي. انهن ٻاويهن هزارن سپاهين جون
زالون هيون جي سادات جي قافلي جو تماشو ڏسڻ لاءِ
ڪوفي جي بازار جي چتين تي چڙهي تماشو ڏسڻ لڳيون.
جناب سيده زينب سلام الله عليها مظالم جا داستان بيان
ڪرڻ شروع ڪيا جن اهڙو اثر پيدا ڪيو جو يزيد جي
سپاهه جون زالون به روڻن لڳيون.. سيده زينب
سلام الله عليها کي علم هو ته اهي عورتون يزيد جي سپاه
جون زالون آهن، جي مظالم جو ذڪر ٻڌي فطري قانون
موجب ڪئي روڻن ٿيون پر آهن قاتلن جون زالون تڏهن
انهن کي بد دعا ڪيائون. روڻن ٻن قسمن جو ٿيندو آهي
هڪ فرط محبت ۽ عقيدت کان، جو اهڙو پائدار آهي
جو هميشه قائم رهي ٿو ۽ ٻيو قسم روڻ جو هي آهي

ته وقتي غم جا داستان ٻڌي روئڻ اچي ٿو ۽ موقعي گذري
وڃڻ کان بعد ان واقعي جو ڪوبه اثر نٿو ٿئي. انجو
مثال امام جي مجلسن مان به ظاهر آهي جو هڪڙا هر
وقت امام جي غم ۾ روئڻ ثواب ٿا سمجهن ۽ ٻيا مجلسن
۾ مصائب جو ذڪر ٻڌي فطري اثر سبب روئڻ ٿا، پر موقعه
گذري وڃڻ کان پوءِ وري به ضد ۽ نفرت شيعه مذهب سان.

غور سان ڏسو ته امام جو ماتم زندهه معجزو آهي.
سنه ۶۱ هجري کان اڄ تائين امام جي يادگار کي بند
ڪرائڻ ۽ عقيدتي کي ختم ڪرائڻ لاءِ حڪومتن پنهن
جون طاقتون خرچ ڪري لکين انسانن کي بي گناهه مارايو
۽ لکن کي قيد خانن ۾ بند ڪيو ۽ جڏهن حڪومتون
ختم ٿي ويون تڏهن وري انهن جي ڪرائيدار مولوين
مدرس ۽ مڪتبن ۾ عزاداريءَ جي خلاف تحريري
پروپيگنڊا شروع ڪئي ۽ وعظن ۽ ميٽنگن ۾ تقرير
پروپيگنڊا چالو رکي جا اڄ تائين به چالو ٿيندي اچي،
پر عزاداريءَ تي ذري برابر به اثر نه ٿيو آهي نه ٿيندو.
پروپيگنڊا اهڙو مهلڪ هٿيار آهي جنهن ٿورن ورهين جي
عرصي ۾ دنيا جي سڀ کان وڏي حڪومت روس جي زار
جي هٿي جنهنجو تختو الثاني ڇڏيو، چين جي بادشاهه
جو خاتمو آئي ڇڏيو، ترڪيءَ جي بادشاهت جو خاتمو

ڪري ڇڏيو وغيره وغيره. انجي برعڪس تيرهن سئو
 ورهيه جي عرصي کان به وڌيڪ، پروڀڻ ڪندا چالو رکي
 وئي جا اڄ تائين به چالو ٿيندي اچي، ته به عزاداريءَ
 تي رتيءَ برابر به اثر نه ٿيو آهي، تنهنجو جواب ڪنهن به
 هوشمند وٽ هجي ته ڏئي اطمینان ڏياري، ورنه قبول
 ڪرڻو پوندو ته عزاداريءَ جو باقي رهڻ زندهه معجزو
 آهي. معجزِي جي معنيٰ ئي آهي اهو ڪم جنهنڪان عقل
 عاجز ٿئي. اسان کي يقين آهي ته عزاداري فطري قانون
 ۾ قدرت جي منشاء موجب آهي تڏهن ڪنهن به مخالف
 جي پروڀڻ ڪندا جو اثر ڪارگر نٿو ٿئي. انجو تازو ثبوت
 ٿيڻ لڳو جو المناڪ حادثو آهي جنهن ۾ وڏين طاقتن
 جي زور تي نهتن عزادارن کي عزاداري ڪندي موت
 جي گهٽ اتاريو ويو ان نيت سان ته طاقت جي زور تي
 عزاداري بند ڪرائي وڃي پر نتيجو اهو نڪتو جو
 عزاداريءَ جا مخالف ڪم ٻئي پويان اجل جو لقمه بنجي
 ويا ۽ اڃان به هوندا ته انهنجو حشر به قدرت جي طرف
 کان اهو ٿيندو جهڙو بيزيدي قوم جو ٿيو.

ڪجهه بات هيءَ ته هستي مٿي نهن هماري
 برسوزن رها هي دشمن دؤر. زسان همارا

سوال

لکھڻو ”ڪير نٿو ڄاڻي تہ ماتم ڪرڻ، روئڻ پٽڻ،
نوح خواني، سينہ ڪٽڻ، جزع فزع ڪرڻ، سوڙ، ڇهلم
۽ باقي رسومات عزاداري صرف مردن جي لاءِ ڪيون
وينديون آهن، حضرت امام الشهدائي زندهہ بحيات ابد و
سرمدی آهن. قرآن حکيم بہ فرمائي ٿو ”لا تقولوا لمن
يقتل في سبيل الله اموات بل احياء ولا ڪن لا تشعرون“
جڏهن نص قرآن جي روءِ سان امام زندهہ ثابت آهي
تہ ان تي ماتم ڪرڻ سراسر حماقت ۽ بيوقوفي آهي“

جواب

زندهہ تي روئڻ ۽ نوح ڪرڻ جو ثبوت قرآن شريف
سان روز روشن وانگر ثابت آهي. جنهنڪي شڪ هجي
سو پڙهي پڪ ڪري.
”وابيضت عيناه من الحزن فهو كظيم“ انجون اڪيون
غم ۽ روئڻ کان اڇيون ٿي ويون هيون (سورہ يوسف)
سنت جماعت هو عالم علامہ زمخشري تفسير ڪشاف
۾ هن آيت بنسبت لکيو ”ما جفت عيناه من وقت فراق
يوسف علي حين لقائه ثمانين عاماً وما علي وجه الارض اكرم
علي الله سته.“ يعني حضرت يعقوب جون اڪيون
حضرت يوسف جي جدائيءَ ۾ اسي سالن تائين خشڪ
نہ ٿيون، هميشہ ڳوڙهن سان ڀريل هونديون هيون.

حضرت يعقوب عليه السلام کي علم نبوت سان خبر هئي ته حضرت يوسف زنده آهي ته به ايترو رنو جو اکين جي روشني ختم ٿي وئي. ياد رهي ته انهيءَ وقت حضرت يعقوب کان وڌيڪ ٻيو ڪوبه خدا جو مقرب بندو ڪونه هو. جي روئڻ الله تعاليٰ عزوجل جي نزديڪ گناهه هجي ها ته حضرت يعقوب نبي هرگز نه روئي ها. جڏهن حضرت يعقوب جي محبت جوش ۾ ايندي هئي ته نوح ڪري فرمائيندو هو، ”يا اصفاء علي يوسف“ ها افسوس يوسف تي. انهن آيتن مان ثابت ٿئي ٿو ته حضرت يعقوب نبي جنهنکي علم نبوت جي وسيلي سان خبر هئي ته سندن فرزند يوسف جيئرو آهي تڏهن به صرف نگاهن کان دور هئڻ ڪري گريه نه ڪيائون ۽ نوح به. انهيءَ ساڳئي تفسير ۾ جناب رسالت مآب معلم کان روايت آهي ته پاڻ جبرئيل کان پڇيائون ته يعقوب جو روئڻ يوسف جي جدائيءَ ۾ ڪهڙيءَ حد تي پهتل هو؟ جبرئيل چيو ستر پسر مرده عورتن جي روج راڙي جي برابر. آنحضرت جن فرمايو ان کي ثواب ڪهڙي حد تائين مليو؟ جبرئيل جواب ڏنو ”سٺ شهيدن جي برابر. ان مان ثابت ٿيو ته گريه ۽ نوح ڪرڻ باعث ثواب آهي. ڪيئن ٿو مولوي غلام حيدر لکي ته زنده

تي ماتم ڪرڻ حماقت ۽ بموقوفي آهي! ٻڌائي سگهندو ته هنجو اهو حملو حضرت يعقوب عليه السلام تي ٿيو يا نه؟ ڪلام الاهي ۽ جي آيتن کي مولوي صاحب جي پيش ڪيل آيت سميت جهڙو نبي ڪريم صلعم سمجهي سگهيو ٿي تهڙو هو ڪوبه هرگز سمجهي نه سگهندو. ان هوندي به جذهن پاڻ سڳورن پنهنجي چاچن حضرت حمزه ۽ حضرت جعفر طيار جي شهادت تي گريه به ڪيو آهي ۽ نوحه به پڙهيو آهي تڏهن مولوي غلام حيدر جي نڪتہ چيني ميدالمرسلين صلعم تي ٿي يا نه؟

هاڻي ثبوت پڙهو ۽ ”عن جابر بن عبد الله قال لما رمي النبي حمزة قليلا بكبي فلما رأي مثل به شق“ (مولوي صاحب جي مذهبي ڪتاب اسمعاب مطبوعه دائره المعارف حيدرآباد دکن جلد پهرين صفحہ ۱۰۷ ۾ جابر بن عبد الله کان روايت آهي ته حضرت رسول صلعم حضرت حمزه جي قتل تي گريه ڪيو ۽ جذهن ان جي ويڙهه غصون ٿي نظر پئي ته بلند آواز سان رنائون.

ٻيو حوالو

علي بن برهان الدين شافعي محدث انسان العيون ۾ لکيو آهي ”عن ابن مسعود ماراينا رسول الله باكباً اشد من بكاؤه علي حمزة و صفه في القبلة ثم وقف علي جنازة و

انتحب حق نشع اي شفق حتي به الغشي يقول يا عم رسول
الله و اسد رسوله يا حمزة يا فاعل الخيرات يا حمزه يا كاشف
الكربات بلذال المعشم اي يا مانع عن وجه رسول الله .
ابن مسعود کان روايت آهي ته اسان حضرت رسول صلعم
کي ڪڏهن به ايترو شدت سان روئندي نه ڏٺو جيترو
حضرت حمزه ني رنائون، لاش ڏانهن منهن ڪري ويجهو
ٿي هڪ ڏانهن ڪيائون، ايستائين جو غش طاري ٿي
ويو ۽ هن طرح نوح پڙهيائون ”اي رسول خدا جا چاچا
اي خدا ۽ رسول جا سر، اي حمزه، اي نيڪ ڳالهين
ڪندڙ، اي دين نان مصيبتن کي دور ڪندڙ ۽ رسول
جي دشمنن کي ختم ڪندڙ“

ڇا ان کان وڌيڪ بهي گريه، بکا، نوح خواني ۽
بي تابيءَ جي حالت ٿي سگهي ٿي؟ ان هوندي به گريه
۽ بکا جي خلاف اعتراض ڪرڻ رسول ڪريم صلعم
جي فعل تي اعتراض ڪرڻو آهي جنهن کان هر مسلمان
کي ڪاره ڪشي ڪرڻ گهرجي.

هاڻي مولوي غلام حيدر صاحب ٻڌائي ته حضرت
حمزه قرآن جي آيت موجب شهيد ۽ زنده هو يا نه،
۽ پيغمبر صلعم کين زنده سمجهي گريه ۽ نوح ڪيو يا
سردم سمجهي؟ پوءِ ڪيئن ٿو اعتراض ڪري!

قول رسول صلعم

مطالب المومنين ۽ مولوي غلام حيدر جي مستند
 مذهبي مفسر تفسير كبير ۾ محمد ابن ابي جعفر کان
 روايت آهي ”قال قدم علينا رجل من الانصار محدثنا
 من حديثه عن رسول الله مر بني اسد و هم يندبون قتلاهم
 يوم احد فقال لاكن حمزة لابواكي له قالت النساء فحرما
 حتي اتينا رسول الله فندبنا حمزة و رسول الله في البيت حتي
 سمعنا تسبيح فارسل اليها فداهبتهم و قد احسنتم قال السرخسي انما
 قال ذلك لان حمزة كان سيد الشهداء يومئذ لا كنه كان غريباً
 فرثاه رسول الله و في المغازي ان سعد بن معاذ و سعد بن
 عباد و معاذ بن جبل لما سمعوا ذلك جاء ابنساء قومهم
 الي بيت رسول الله يندبون حمزة حتي نام ومن ذلك جري
 الرسم بالدينته اذا مات احد يندون بالبكاء علي حمزة“

محمد ابن جعفر چوي نو ”اسان وٽ هڪ شخص
 انصارن مان آيو جنهن ٻين ڳالهين مان گڏ هڪ ڳالهه
 هيءَ به ڪئي ته رسالت مآب جو گذر بني اسد جي
 طرف کان ٿيو. انهيءَ وقت اهي پنهنجي جنگ ۾ احد
 جي مقتولن تي روئي رهيو هو. حضرت جن فرمايو
 افسوس حمزه تي روئڻ وارو ڪو به نه آهي. عورتن
 جو چوڻ آهي ته اسين پنهنجن گهرن مان نڪري رسول

صلعم جي گهر ۾ آيون سن ۽ اسان حمزه تي گريه زاري
 ڪئي. انهيءَ وقت رسالت مآب جن گهر ۾ موجود هئا
 ۽ سندن تسبيح جو آواز به پي ٻڌو. آنحضرت جن اسان
 وٽ پيغام موڪليو ته توهان جو وڏو احسان ٿيو. سرخنيءَ
 چيو ته حضرت جن اهو افسوس انڪري ڪيو هو ته
 حمزه انهيءَ ڏينهن سيدالشهداء هو ۽ مسافرت جي عالم
 ۾ سندس انتقال ٿيو هو. تڏهن حضرت رسالت مآب
 مٿيه پڙهايو ۽ مغازيءَ ۾ آهي ته سعد بن معاذ ۽ سعد بن
 عباد ۽ معاذ بن جبل جڏهن اهو ٻڌو ته پنهنجي گهراڻي
 جي عورتن کي آنحضرت جنجي گهر ۾ موڪليو ۽
 انهن حمزه تي نوحه پڙهيو. انهيءَ ڏينهن کان مديني
 ۾ اهارسم جاري ٿي وئي ته جڏهن ڪو به قضيو ٿيندو
 هو ته پهرين حمزه تي گريه ۽ بکا ڪيو ويندو هو.
 انهيءَ روايت کي طبري ۽ ابن اسير ۽ ابن عبدالربه
 قرطي به ذڪر ڪيو آهي، جنهن کان بعد انجي صحت
 ۾ ڪوبه شڪ ٿي نٿو سگهي. هاڻي انصاف ڪريو ته
 حضرت سيدالشهداء امام حسين عليه السلام عالم غربت
 ۾ عزيزن ۽ انصارن سميت شهيد ٿي ويو. انتي نوحه ۽
 گريه ڪرڻ پيغمبر صلعم جي فرمان موجب باعث ثواب
 ۽ برڪت آهي، يا اڃان به ڪو شڪ آهي؟

مولوي غلام حيدر جيڪي اعتراض ڪيا آهن سي سڀ يڙيد ۽ اڃي سپاه کي ملاست کان بچائڻ لاءِ ڪيا آهن - ٻيو ڪوبه سبب ڏسڻ ۾ نٿو اچي .

هاڻي فطري قانون موجب ثابت ڪري ٿو ڏيکارجي ته ملڪ ۽ ملت جي اعليٰ ترين خيرخواهن، جانباز فوجي افسرن ۽ جان نثار سرفروشن جي انتقال ۽ قتل تي ملڪ ۽ ملت جي همدردن کي دلي صدمون پهچندو آهي ۽ اهي انهن لاءِ گريه ۽ حزن ڪندا آهن ۽ انجي برعڪس ملڪ ۽ ملت جا دشمن انهن جي قتل تي خوشي ۽ مسرت جا مظاهرا ڪندا آهن .

۱- پاڪستان جو قائد اعظم مرحوم محمد علي جناح عليه الرحمه جي انتقال پرملال تي پوري پاڪستان ۾ غم جي لهر ڊوڙي رهي هئي، ڪارن جهنڊن سان جلوس ڪڍيا ويا هئا ۽ ٻانهن تي ڪارا پٽا پڌا ويا هئا ته ملن ۽ مولوين مان ڪنهن هڪ به نه ڪارن جهنڊن تي نڪي ڪارن پٽن ۽ جلوسن تي اعتراض ڪيو نه وري بدعت ٿي ٺهرايو - تنهن مان پڌرو آهي ته ضد، حسد، ڪينو ۽ بغض جي آهي ته فقط شهداءِ ڪربلا جي عزاداريءَ تي . مرحوم قائد اعظم جي انتقال تي خوش صرف اهي ٿيا هوندا جيڪي پاڪستان جا دشمن هوندا .

۲۔ آمريڪا جو پريزيڊنٽ صدر ڪينيڊي جي قتل تي هر هڪ آمريڪن جي ٻانهن تي غم جو نشان يعني ڪارو پتو ٻڌل هو، ميت جي جلوس سان صدر صاحب پاڪستان جو تحفہ طور ڏنل گهوڙو ٻنان سوار وٺي هليا هن نظريہ سان تہ سوار گذاري ويو ۽ گهوڙو بي سوار آهي۔ انهيءَ نظريہ سان عزاداريءَ جي جلوسن سان گڏ گهوڙا ۽ نابوت ڪڍيا وڃن ٿا تہ اهي ناجائز ۽ بدعت، باقي سڀ ڪجهہ جائز!

صدر ڪينيڊي جي قتل تي آمريڪا جي ماڻهن ۾ غم ۽ بلال جا آثار ظاهر هوا ۽ دشمنن ۾ خوشي نمايان هئي۔ ساڳيءَ ريت حضرت حمزه جي شهادت تي اهل اسلام ۾ مٿم نوحه ۽ اسلام جي دشمنن ۾ خوشي ۽ مسرت هئي۔ انجو ثبوت اسلامي تاريخن مان پڌرو آهي تہ سيد المرسلين صلعم، خاندان رسالينپاء ۽ انصار جي مردن ۽ عورتن ۾ ماتم ۽ يزد جي ڏاڏي ابوسفينان جي خاندان ۾ عيد ۽ خوشي، انهيءَ حد تائين جو يزد جي ڏاڏي ابوسفينان جي زال امير حمزه جا ويڙيل عضوا پڻ ڏاڍي ۾ هار ٿاهي وڌو۔ ان مان روشن آهي تہ شهداء جا معتقد شهداء تي ماتم ڪندا آهن ۽ دشمن خوشي ڪندا آهن، شهداء جي عزادارن کي يقين آهي تہ اهي حيات ابديءَ جا مالڪ

آن ۽ غم ۽ ماتم هنڪري ڪيٿا ته وڌيڪ زمانو موجود
هجن ها ته محبن کي سندن وجود مان فيض ۽ دشمنن
کي ضلالت ۽ شڪست نصيب ٿئي ها. سرڪار رسالت
صلعم جنجي نوحه ۽ گريه ڪرڻ جو سبب به اهو ساڳيو
هو ۽ قانون فطرت جي تقاضا به اهائي آهي ته دلداده
۽ سرفروشان مات جي شهادت تي غم، حزن ۽ نوحه
ڪرڻ شهادت جي هر معتقد جو فطري فرض آهي. ان
نظريه جي روشنيءَ ۾ ضمير کان فيصلو وٺي ڏسو ته مولوي
غلام حيدر ملتانيءَ رساله ماتم لکي، عزاداري ۽ يادگار
سيد الشهدائي حضرت امام حسين عليه السلام کي بند ڪرائڻ
جي ڪوشش ڪري شهادت ڪرڻ جي دشمنيءَ جو
ديدہ دانسته ثبوت ڏنو آهي يا محبت جو؟

پٽائي صاحب عليه الرحمه جو فرمان آهي:-

ملا مرئي ماءُ پتو ڦسڻي پيٽ ۾

سڃاڻي الله ٽپي هننن ڏوڙ ۾

قانون فطرت

غم جي وقت ۾ روئڻ يا گريه ڪرڻ فطري اثر
آهي جنهن کان جيڪو به منع ڪندو سو ڪامياب نه
ٿيندو، ڇو ته قانون قدرت ۾ ڦير گهير نه آهي. حضرت
پيغمبر صلعم جي انتقال ۾ ملال ٿي اسهات المومنين گريه

۾ ڪيو آهي ۽ منهن تي هٿ به هنيان آهن جنهن جو ثبوت مولوي غلام حيدر صاحب ملتاني جي مذهبي ڪتاب ”مدارج النبوت“ ۽ ٻين ۾ سنڌائيءَ سان موجود آهي. طوالت سبب وڌيڪ حوالا ڏيڻ کان قلم کي روڪجي ٿو.

عام الحزن

عام الحزن معنيٰ روئڻ جو سال. اسلامي تاريخون شاهد آهن ته جنهن سال ام المومنين جناب خديجته الڪبرى رضي الله عنها ۽ حضرت علي عليه السلام جي والد ماجد حضرت ابوطالب عليه الرحمه جو انتقال ٿيو ته پيغمبر صلعم جنکي ايترو گريه ٿيو جو انهيءَ سال جو نالو ئي عام الحزن يعني روئڻ جو سال رکيو ويو. انمان ثابت آهي ته ميت تي روئڻ سنت نبوي آهي.

حضرت ابوطالب

ڪي مٽمصب ماڻهو حضرت علي عليه السلام جي والد حضرت ابوطالب رضي الله تعالى عنه کي مشرف به اسلام نه ڄاڻندا آهن. باد رڪن گهرجي ته حضرت علي عليه السلام سان حسد ۽ بغض رکڻ جو اهو نتيجو آهي چوڻه جي حضرت ابوطالب مسلمان نه هجي ها ته سندس انتقال واري سال جو نالو پيغمبر صلعم عام الحزن

يعني روئڻ جو سال هرگز نه رکي ها. هيءَ ڳالهه به
توجهه طلب آهي ته حضرت پيغمبر صلعم جو نڪاح به
حضرت ابو طالب رضي الله تعالى عنه پڙهيو آهي. جي
حضرت ابو طالب مشرف به اسلام نه هجي ها ته پيغمبر
صلعم کين جناب ام المومنين خديجه الكبرى رضي الله
تعالى عنها سان نڪاح پڙهڻ جي اجازت هرگز نه ڏين
ها. مثال طور ڪنهن به مسلمان جو نڪاح جي ڪو
ڪافر پڙهي ته مولوي صاحب شور مچائي ڇڏين ته اهو
نڪاح صحيح نه آهي تنهنڪري حضرت ابو طالب محسن
اسلام، پيغمبر صلعم جي جان جو - و - معاف ۽ جان نثار
ثابت ۽ پڪو مسلمان آهي.

هاڻي قاعده جي ڪورٽن ۾ قاتلن جي ڪيسن هلائڻ
جي دستور مان به ثابت ڪري ٿو ڏيکارجي ته ناحق
خون ٿي ويان (مقتولن) جا عزيز ۽ دوست مقتولن لاءِ
روئندا ۽ غم ڪندا آهن ۽ قاتلن جا مظالم ۽ ڏوهه
ثابت ڪرائڻ جي هر ممڪن ڪوشش وٺي قاتلن کي
سزائن ڏيارڻ جي جد و جهد آهڙيءَ ريت ڪندا آهن
جيئن عزادار شهداءَ ڪربلا جي قاتلن جا دردناڪ ۽
دل هلائيندڙ واقعا بيان ڪري عوام کي متوجهه ڪندا
آهن جي قانون فطرت موجب مظلومن سان همدردي ۽

محبت ڪندا آهن ۽ ظالمن تي حقارت ۽ نفرين جا ووت
: پاس ڪندا آهن انجي برعڪس قاتلن جا طرفدار ۽ عزيز، مقتولن
جي همدردن ۽ احبابن کي طاقت، فريب ۽ مڪر سان
ظلمن جي حقيقتن بيان ڪرڻ کان رڪاوٽون و جهندا
۽ تڪليفون ڏيندا آهن ۽ جڙتو ۽ خود ساختہ بهتانن کي
مذهبي رنگ ڏئي امن ۾ رخنو وجهائيندا آهن.

خونن جي ڪيسن هلائڻ جو دستور

سيشنس ڪورٽن ۾ ڪيسن هلائڻ جو دستور هي
آهي ته ٽي يا چار اسيسر غير واسطيدار ويهاريوندا آهن
هن لاءِ ته قاتل ۽ مقتول جي ڪيسن جون حقيقتون
ٻڌي پنهنجا رايو ڏين. شروعاتي جي ڏينهن قاتلن کي
سيشنس جج جي اڳيان حاضر ڪيو ويندو آهي. جج
چارج ٻڌائڻ کان بعد کائن ڏوهه جي قبولدار ٿيڻ بابت
پڇندو آهي. جي قبولدار ٿيا ته سواءِ ڪيس هلائڻ جي
فتويٰ لکي ڪين سزا جو حڪم پڙهي ٻڌائيندو آهي پر
جي قبولدار نه ٿيا ته سرڪاري وڪيل ڪيس جي حقيقت
بيان ڪري ٻڌائيندو آهي. تنهن کان بعد فريادي جي
فرياد جا شاهد پڇبا آهن. سرڪاري وڪيل ڪيس کي
ثابت ڪرڻ لاءِ مکيه پڇا ڪندو آهي ۽ قاتلن جي بچاءَ
جو وڪيل فرياد جي شاهدن کان آڏي پڇا ڪري انهن

کي گمراه ڪرڻ يا منجهائڻ جي ڪوشش ڪندو آهي. فرياد جا شاهد اظهار ڏئي بس ڪندا آهن ته قاتلن جي بچاءَ جو وڪيل بچاءَ جا شاهد پڇائيندو آهي ۽ فرياد جو وڪيل اڏي پڇا ڪري کين ڪوڙو ثابت ڪرڻ جي ڪوشش ڪندو آهي. کيس ختم ٿيڻ وقت فرياد جو وڪيل ۽ بچاءَ جو وڪيل بيان ڪندا آهن. تنهنڪانپوءِ اس سرن جا رايالکي فتويٰ ڏيڻ ۾ ايندي آهي. انهيءَ دستور موجب شهداءَ ڪربلا تي قاتلن جيڪي نه ظلم ڪيا آهن تنجا داستان علماء ۽ ذاڪر مثل فرياد جي وڪيلن جي مجلسن ۽ جلوسن ۾ بيان ڪري قاتلن جا ڏوه ثابت ڪندا آهن ۽ تقريرون ٻڌندڙ، ظلمن جا داستان ٻڌي ڪي گريه ڪندا آهن ۽ ڪي سينه زني ۽ نوحه خواني ڪندا آهن. انهن جو مثال شهداءَ ڪربلا جي فرياد جي شاهدن مثل آهي. انصاف پسند انسان مثل اسيسرن جي آهن جي مجلسن ۽ جلوسن ۾ ظلمن جا داستان ۽ نوحه ٻڌي مظلومن ۽ مقتولن جا همدرد بنجي عزاداري ۽ جلوسن کي حق بجانب ۽ مجلسن ۽ جلوسن ۾ شرڪت ڪرڻ ثواب سمجهندا آهن تڏهن يزيدي مڪتب خيال جا ملا ۽ مولوي پنهنجي هم عقيدہ کي عزاداري ۾ ڪثرت سان شامل ٿيندو ڏسي تعصب جي باهه وڇان

و عظم، تقريرن ۽ تحريرن ۾ خود ساختہ بهتانن کي شرعي
 ممانعت جو رنگ ڏئي سادي سمجھ جي ماڻهن کي دام
 تزوير ۾ ڦاسائي انهن هتان عزادارن کي اذيتون ڏياري
 امن ۾ رخنو وجهائيندا آهن ۽ چالاڪي ڪري اختياري
 وارن صاحبن تي صلح ۾ وڳوڙ پوڻ جا اثر وجهي مولوين
 ۽ ڏاڪرن تي زبان بنديءَ جون پابنديون عائد ڪرائيندا
 آهن محض هن تعصب کان ته جيستين عزاداري ۽ ماتمي
 جلوس بند نه ٿيندا تيستين سندن هم عقيدہ مان هري
 ڏاڍي ماڻهو حسينييت ۾ شامل ٿيندا ويندا ۽ آخر اهڙو
 به وقت اچي ويندو جو کين نه وند ملندا نڪي آمدني
 جو ٻيو ذريعو ٿي نصيب ٿيندو.

هاڻي هر انسان جي مرضيءَ تي ڇڏيل آهي چاهي
 شهداءَ ڪربلا جي فرياد جا وڪيل ٿي غم جا داستان
 پڙهي مسلمانن کي سنئين رستي تي آڻين چاهي يزيد ۽
 ٻين قاتلن جا بچاءَ جا وڪيل ۽ شاهد ٿي عزادارن کي
 اذيتون ڏين ۽ عزاداري تي نڪتہ چينيو ڪن چئن
 ملان غلام حيدر ملتاني رسالہ ماتم لکي عزاداريءَ کي
 غير شرعي ٺهرايو آهي.

غير مذهب وارا مثل اميسرن جي آهن جي طرفين
 جون تقريرون ٻڌي گهڻي پاڻي مظلومن جي ساراه ۽

فضائل ۾ گهڻو ڪجهه لکي ويا آهن، لکندا رهن ٿا ۽ لکندا رهندا.

جنهن ته ڪربلا جي مظلوم مقتولن جو ڪيس قدرت جي دفتر تي داخل آهي ۽ آخرين فيصله قيامت ۾ ٿيڻو آهي. تنهنڪري قيامت تائين شهداء ڪربلا جا فرياد جا وڪيل علماء ۽ ذاڪرين، مصائب جو ذڪر ڪندا رهندا ۽ شهداء ڪربلا جا فرياد جا شاهد مامدار ۽ نوح خوان، مسلم خواه غير مسلم عوام جي اڳيان آه و زاري دردناڪ دانهون ۽ فرياد جون صدائون بلند ڪندا ايندا جنهنجو نمايان اثر پيدا ٿيو آهي ۽ هميشه پيدا ٿيندو رهندو.

سوال

صفح ۳۵ تي ”تعزیه ڪنهن ٺاهيو“ جي سرخيءَ مان لکي ٿو ”ته پوءِ آخر هي تعزیه ڪنهن ٺاهيو؟ هان ٻڌو هي تعزیه ۽ باقي رسومات عزاداريءَ محرم ڪيتريون صديون واقع ڪربلا کان پوءِ تيمور لنگ بادشاهه قائم ڪيون آهن جيڪو فاسق و فاجر ۽ ظالم بادشاهه هو“ وغيره وغيره.

جواب

جنهنڪي ملان غلام حيدر ملتالي نعت آميز لفظن سان ياد ڪري رهيو آهي تنهن کي سندس جيد عالم

علامہ ابن حجر مکی صواعق محرقہ ۾ تعزیه ناھن ۽
ماتم ڪرڻ جي صلہ ۾ حضرت پیغمبر صلعم جي شفاعت
جو مستحق ۽ نبی ڪریم صلعم جي ڪچهريءَ ۾ وھڻ
جو لائق ٺھرائي لکي ويو آھي.

ڀڙھو - اکیون کولي ڀڙھو

نزع وقت تیمورلنگ جي سیراندي
رسول ڪریم صلعم جو تشریف آڻڻ

تیمورلنگ مرض الموت ۾ تمام گھڻو بي قرار
ٿي پيو ۽ رنگ بہ بدلجي ويو. پوءِ وري جلدي هوش ۾
آيو - سندس پٽن ۽ اهلڪارن انکان پڇيو تہ هاڻي
توهانجو ضعیف حال هو وري هوش ۾ ڪئن اچي ويا؟
هن جواب ڏنو تہ عذاب جا فرشتا مون وٽ آيا هئا
جنکي ڏسندڙي منهنجو رنگ بدلجي وپو. پوءِ ڇا ٿيو
جو فوراً رسول خدا صلعم منهنجي سیرانديءَ کان
تشریف فرما ٿيا ۽ اچي فرشتن کي فرمايو تہ هتي وڃو،
آئون هنجي شفاعت لاءِ آيو آهيان جو هو منهنجي اولاد
جو حیدار ۽ منهنجي اولاد سان احسان ڪندڙ هو.
(دس صواعق محرقہ حضرات اهلتنسن جو معتبر ڪتاب ص ۱۶۷)

تيمور لنگ مرڻ کان بعد پيغمبر صلعم جي ڪچهري ۾

تاريخدان نجم بن فهد ۽ مقيزي روايت ڪئي ته هڪ قرآن جو ياد حافظ جڏهن تيمور لنگ جي قبر وٽان لنگهندو هو ته هيءَ آيت پڙهندو هو جنهن جو ترجمون آهي ”اي ملائڪو هنڪي پڪڙيو جهنم جو طوق پهرايو پوءِ جهنم ۾ داخل ڪريو.“

اهو ساڳيو ياد حافظ چوي ٿو ته آئون ستو پيو هوس ته مون خواب ۾ رسول خدا صلعم جنڪي ڏٺو ته حضور جن آيا آهن ۽ تيمور لنگ سندن پاسي ۾ ويٺو آهي. مون انڪي چڙهون ڏنيون ته دشمن خدا تون هتي ڪيئن آئين؟ مون اڃان ارادو ڪيو ته هنڪي پڪڙي حضور جن وٽان پري ڪري ڇڏيان ته حضور جن فرمايو اي مولوي هنڪي ڇڏي ڏي هي منهنجي اولاد جو حبدار آهي. پوءِ آئون ڊڄي سجاڳه ٿيس انکان پوءِ مون سندن قبر تي اها آيت پڙهي ڇڏي ڏني ۽ هنڪي خراب چوڻ ترڪ ڪري ڇڏيو.

(صواعق محرقه ص ۱۴۷ ست ۵)

شعر

تعزیه فی الاصل نقل - روضہ شبیر ۾
یہ نہ بت ۾ نا کسی ذی روح کی تصویر ۾

بلکہ اسمین خیر و برکت کی بھری تاثیر ہے
منکر اسکا سمجھو تعصب کی بھری تصویر ہے
تعزیه داری سے راضی ہے جنابہ فاطمہ
پنجتن کے ہاتھ پہ ہوتا ہے اسکا خاتمہ

بت اسے کہتے ہیں جسکی شکل ہو ذیجان کی
شیر کی ہاتھی کی طائر کی یا کس انسان کی
تعزیه یہ شکل ہے کسکی کہو ایمان کی
مولوی بنکر کے باتین مت کرو ہڈیاں کی
تعزیه بیشک ثبوت۔ قتل معصومان ہے
منع کرانے والا جانو دشمن۔ انسان ہے

رونا غم۔ شبیر مین اے دوستو بدعت نہیں
مردہ پہ کیا آہ و بکا انسان کی فطرت نہیں
یہ ماتم۔ شبیر کیا ہے ماتم۔ اسلام ہے
منع کرنے والے کو سمجھو اسے الفت نہیں
اپنے چچا حمزہ پہ کیا روئے نہ تھے ختم الرسل
یوسف کے غم مین باپ کے نوحہ کی کیا شہرت نہیں
جس کا کوئی مرجائیگا کیونکر نہ روٹیکا بھلا
شرع۔ نبی مین گریہ اموات کی حرمت نہیں

روئين نه تهين ڪيا فاطمه غم مين پدر ڪي رات دن
مرگ - نبي مين گريه ڪيا ازواج ڪي سنت نهين
هر سال محفل مصر سے آتي هر بيت الله مين
وه بهي آخر نقل هر وه نقل ڪيون بدعت نهين

رافضي

از :- نتيجته فڪر سيد اظهر گيلاني مدير ذوالفقار گهوٽڪي
حب - حيدر هر ٿا ڪوئن مائهو اظهر رافضي
روز - اول ڪان ڪيو آهي مقدر رافضي
حيدر - ڪرار ڪي دبختر سڏي مرسل ڏني،
ٿيو، انهيءَ رشتي مان ثابت آ پيمبر رافضي
آه ”لحمك لحمي روحك روحي“ فرمايو نبي
اي اڪين وارا ڏسو خود آه سرور رافضي
ٿي رهيا حيدر جي ٻئي نقش - قدم تي گامزن
ٿيو عمل ثابت ڪري شير و شير رافضي
پيروي حضرت علي جي فخر سان ڪئي هر امام
بي ڪان يارهن تائين ها سڀ پاڪ و اظهر رافضي
بيعت - فاجر ڪي ٺڪرائي، امام - وقت سان
جي ڪٺا ها ڪربلا هر مي بهتر رافضي
هر پيمبر جي مدد ڪئي وقت تي شير - خدا

گویا پنهنجي وقت تي هو هر پيمبر رافضي
 چهره حيدر کان ٻاهر ڪٿ نظر هوندي هين
 ها صحابي بيئي سلمان و ابوذر رافضي
 صدق دل سان ئي ڪيائين خدمت - حضرت علي
 خدمت و قربت جي باعث آه قنبر رافضي
 فخر مان ان ايليا جي در جو سڌرايو ڪتو
 ثابتي ويئي ملي آهي قلندر رافضي
 قاتل - ڪفار ڏاڏو، بانءِ دين نانو آ
 ٿيا انهيءَ نسبت سان منهنجا پيءُ مادر رافضي
 وصف - حيدر ۾ لکيو ڪنهن نثر آ، ڪنهن نظم آ
 هر اديب آ رافضي ۽ هر سخنور رافضي
 جت علي المرتضيٰ خطبا پڙهيا، سجده ڏنا،
 تن مساجد جا ٿيا محراب و ممبر رافضي
 دست - حيدر ۾ ”لواء الحمد“ هوندو روز - حشر
 ان جي پاڇي ۾ جو آيو سڏبو اڪثر رافضي
 هوندي جهندي ۽ علي ۾ خلق ساري جي نظر
 ٿيندو اهڙي ريت سان ميدان - محشر رافضي
 اي مخالف ٻڌ شب - معراج جو راز - نهان
 پرده کان ٻاهر نبي هو، پرده اندر رافضي
 آل - عمران آئي ڇو سورت ڪلام الله ۾

بي رها آهي سخن ”الله اڪبر رافضي“
 شان-مرسل، شان-حق جي گوهر-ڪعبه کي سڏ
 حق و مرسل جي محبت ۾ هـ و حيدر رافضي
 رافضي ۽ پنجن ۾ پنج پنڃ آهن اڪر
 ٿي ويا پنجن جي صدقي جڳ ۾ برتر رافضي
 خواب- غفلت مان اڃان انسانيت بيدار ٿي
 فخر سان هر قوم چوندي آهيون ”اظهر“ رافضي

زمين ۽ آسمان جو روڻ از قرآن مجيد

جڏهن فرعون ۽ انجو لشڪر غرق ٿي ويو هو ته
 ارشاد باري تعاليٰ ٿيو ”فما بكت عليهم السماء والارض وما
 كانوا منظرين“ (نه انهن تي آسمان رنو نڪي زمين
 رني نه وري الله جي طرف کان ٿي انهن کي مهلت
 ڏني وئي) ان آيت ۽ معنيٰ جي مفهوم تي غور ڪبو
 ته معلوم ٿي ويندو ته زمين ۽ آسمان به ڪن جي موت
 تي روئن ٿا تڏهن الله تعاليٰ عزوجل قرآن ۾ ٻڌايو ته
 فرعون جي لشڪر تي آسمان ۽ زمين نه رنا جو اهي
 حد درجي جا ظالم، ڪافر ۽ مشرڪ هئا. ان مان
 پتو آهي ته حد درجي جي بدڪارن ۽ ظالمن تي
 آسمان ۽ زمين نه رنا ته ضرور انهن تي رنا جي حد

درجي جا نيكو ڪار يعني انبياء، اوصياء، شهداء راه
خدا ۽ اوليا الله آهن.

جي اعتراض ڪندڙ چون ته آسمان ۽ زمين ڪيئن
رهندا ته سمجهڻ گهرجي ته آسمانن ۽ زمين جي مخلوقات
رني- اڇوڪي سائنس جي دؤر ۾ سڀ ڪنهن کي خبر
آهي ته ڇنڊ تائين پهچڻ جون ڪوجنائون ئي رهيون آهن
۽ ڇنڊ ۽ ستارن ۾ به اسانجي دنيا وانگر خدا جي
مخلوق رهي ٿي جنهن جي ثابتي حضرت عيسيٰ جي
چوٿين آسمان تي رهڻ مان به ملي ٿي. پيغمبر صلعم ۽
سندن اوصياءَ قرآن جي حڪم موجب عالمن جي رحمت
آهن ۽ عالمن ۾ الله تعاليٰ کان سواءِ جيڪي به آهي
سو مپ اچي وڃي ٿو تڏهن انهن جي مفارقت ۽ مظلوميت
تي جيئن هن دنيا جي مخلوق روئي ٿي تيئن زمين ۽
آسمان جي مخلوق به روئي ٿي تڏهن الله تعاليٰ قرآن
۾ مٿين آيت نازل فرمائي.

يٰٓاَيُّهَا صَاحِبِ الرَّحْمَةِ بِهِ آيَةٌ وَ فِي هَٰذِهِ جِي
تائيد ۾ فرمايو آهي

حسن مير حسين کي رنو ٿن ٿولن
گهر ماڻهن جهنگ مرن اين ۾ ملڪن
پکين پاڻ پتوڙيو ته لڏيو هوت وڃن
الله شهزادن صوبيون ڏين سڄا ڏئي

هن رساله ۾ ثابت ڪيو ويو آهي ته زمين رني،
 آسمان رنو، حضرت نوح عليه السلام ايترو رنو جو نالو
 ئي نوح يعني نوح ڪندڙ پئجي ويو، حضرت يعقوب
 عليه السلام نوح ڪري رنو، حضرت رسول خدا صلعم
 ۽ انصار حضرت حمزه عليه الرحمه تي رنا ۽ نوحا ڪيا،
 امهات المومنين پيغمبر صلعم جي وفات حسرت آيات تي
 منهن تي هٿ هڻي رنو، جناب خاتون قيامت سلام الله
 عليها حضرت جعفر طيار عليه الرحمه جي شهادت جي
 خبر ٻڌي گريه ڪيو وغيره.

ايترين ثابتين کان بعد گريه ۽ ماتم کي ناجائز ٺهرائڻ
 جي ڪوشش ڪري عوام کي گمراه ڪرڻ شهداء ڪربلا
 جي قاتلن سان همدردِي ۽ مقتولن سان بيدردِيءَ جي
 ناڪام ڪوشش آهي جنهنجو اثر نه ٿيو آهي نڪي ٿيندو.
 چراغ را که ايزد برفروزد - کسي که او بف کند ريشش بسوزد
 روئڻ ۽ گريه ڪرڻ بي صبري نه آهي پر جهاد مان
 پڇي جان بچائڻ بي صبري آهي.

جن مجتهدين ڪرام جي حوالن جا اقتباس لکيا
 اٿس تن ۾ ڌوڪو ڪاڌو اٿس ڇو ته انهن ساري عمر
 مصائب جو ذڪر ڪري سامعين کي روٽاريو، خود گريو
 ڪيو، ۽ ماتم ۾ شريڪ ٿيا سي ماتم جي خلاف ڪيئن

فتوائون ڏيندا. مجتهدين عظام جي عبارتن کي سمجهڻ لاءِ علم گهرجي. مسجدين جا ملان جنجو توجهه رکڻو وٺڻ جي مانين ۾ آهي سي علمي عبارتون ڪيئن سمجهي سگهندا؟

صحيح ۽ ضعيف احاديث جي پرکڻ لاءِ حضرات اهل سنت وٽ ڪتاب ميزان الاعتدال آهي جنهن جي آڌار تي صحيح بخاري جنهن کي ڪلام الاهيءَ کان بعد پهريون صحيح ڪتاب تسليم ڪيو اٿن تنهن مان به سوين حديثون ناقابل قبول ٺهرايون اٿن. ساڳيءَ ريت اهلتشيعه جي نزديڪ ”مرات العقول“ پرکڻ جو ڪتاب آهي جنهن جي آڌار تي صحيح ۽ ضعيف جي پرک ڪئي ويندي آهي. هن ضعيف حوالا ڏئي ڏوڪي بازيءَ کان ڪم ورتو آهي.

مٿس واجب هو ته پنهنجن مذهبي ڪتابن جي حوالن ۽ عبارتن کي چمين اکين تي رکي عزاداري ڪري ها ۽ پنهنجن پوئلڳن کي عزاداريءَ جي ترغيب ڏئي پوءِ عزادارن کي عزاداري ڪرڻ کان منع ڪري لکي ها ته عزاداري ڪرڻ صرف ملان غلام حيدر ملتانيءَ جي مذهب موجب جائز آهي. شيعه عزاداري چوڻا ڪن ته البته حق بجانب سمجهو وڃي ها، پنهنجن ڪتابن جي معتبر

سندن ۽ عبارتن کي پاڻ ڪونه مڃي ۽ ضعیف حوالا ۽
عبارتون لکي شیعن تي نڪتہ چینی ڪرڻ ڪهڙي
عقلمندي چٽی؟
آن خویشتن گم است کرا رهبري ڪند

جنات - جو ماتم

مومنن ڪن ڏٺي ٻڌو هي آهي طرفه ماجرا
جنهن ۾ ناهي ڪذب ۽ بهتان تي ڪا افترا
آهي منهنجي خود بزرگن جي چيل هي سرگذشت
منهنجي والد جي ڪيل منهنجي ٻڌل هي مامضا
پيءُ ۽ ڇاڇو منهنجو ٻئي گڏ جي جبل جي ويا شڪار
انفاقاً هڪ لنگان نزديڪ هو ماهه - عزا
يعني آخر سال ذي الحج ستاويهين جي صبح
ڀائرن گڏجي چٽي هڪ ٻئي کي هن ڀر مدعا
۽ چيائڻ اڃا ٽا ڏوپهرن تائين جيڪي ٿئي شڪار
سو ڪري موٽي پوءِ ورنڊاسون ڏوپهري ڏي سگها
آهي انگاسن جي لاهل لئي ستاويهين تعين
مومنن کي ان ۾ لهو و لعب ڪيئن آهي روا
پر ڏوپهري ڪٿون اڳي موٽي ڏوپهري تي اچي
چاٿون موٽڻ جو سبب ڪهڙو سو گهرجي بر ملا